

Vpl. Pyhäjärvi

Maanantai 17. lokakuuta 2011

Pyhäjärveläisyyden vaalija – Karjalan puolustaja

N:o 10 56. vuosikerta

Kuulutko sukuuni kokosi lähes parituhatta kävijää Uudet tuulet Arkistolaitoksessa puhuttivat sukutapahtumassa

Alati laajenevat verkkopalvelut helpottavat ja toisaalla kiristyneet säännökset tietojen saannissa 100 vuotta nuoremmista henkilöitä koskevista tiedoista vaikeuttavat sukututkimusten tekemisistä. Näin todettiin usealla suulla.

Vantaan seudun Sukututkijoiden järjestämä Kuulutko sukuuni -tapahtuma tarjosi ajan hermolla olevista teemoista tietoa ja aineksia keskusteluun alaa harrastaville. Varia -ammattioppilaitoksen parkkipaikat ja lähiympäristön pusikot Vantaan Hiekkaharjussa pullistelivat kävijöiden autojen paljoudesta loka-kuun toisena viikonloppuna.

– Kävijämäärät tapahtumassa ovat pysyneet viime vuosina lähes samanlaisia, lähes kahdessa tuhanessa. Näytteille asettajia on n. 80, joukossa aina joitain koko-

naan uusia, arvioi Vantaan Seudun Sukututkijoiden puheenjohtaja, sukututkija ja -tutkimuksen opettaja **Teuvo Ikonen**.

Eri puolilla Uuttamaata useilla sukututkimuskursseilla opettava Ikonen on tehnyt sukututkimusta neljännesvuosisadan paneutuen mm. Ilomantsin ja Enon Ikosten tutkimukseen.

Sukunsa tutkijoita Suvannon seudulta

Jo vuodesta 2002 lähtien neljästi vuodessa Karjalalla kokoontunut Metsäpirtin, Vpl. Pyhäjärven, Raudun, Sakkolan ja Vuokselan alueiden sukuja tutkivien ryhmä, joka otti nimekseen Suvannon seudun sukututkimuspiiri, on ollut mukana myös Vantaan tapahtumassa vuodesta 2003 alkaen.

Sukututkimuspiiriläisten kanssa näyttelyosastolle osallistuivat alueen sukuseuroista mm. **Mentujen**, **Metsäpirtin Ahtiaisten**, **Metsäpirtin Peltosten** ja **Pärssisen** sukuseurat.

Kävijöiden määrä tässä näyttelytilassa oli tänä vuonna ehkä jonkin verran vähäisempi kuin edellisvuosina, arvioivat aktiivit Suvannon seudun sukututkimuspiiriläiset **Kauko Hinkkanen** ja **Leena Repo**.

Erityisesti esillä olleet kyläkirjat ja kartat kiinnostivat kävijöitä. Myös näytteilleasettajien tuomat laajat karjalaisten sukujen selvitykset ja kuvat sukupuista pysähdyttivät kävijöitä selailemaan aineistoja ja kysymään tietoja omasta suvustaan.

SIVU 2

Vanhat tutut Antero Pärssinen (vas.) ja Kaarina Pärssinen Pärssisen sukuseurasta ja tapahtumassa usein vieraillut pyhäjärveläisjuurinen, Vantaan elokuussa eläkkeelle jäänyt kaupunginjohtaja Juhani Paajanen pohtivat mm. sukututkimuksen vahvaa ja näkyvää asemaa Vantaalla.

Kädentaidot kiehtovat

Karjalaiset käsityöt, niin miesten kuin naisten kädentaidot, kiehtovat. Arjen keskellä on jaksettu ja osat-

tu tehdä taidokkaita ja kauniita niin käyttö- kuin koriste-esineitä. Käsityöistä pidettiin teemailta Karjalata-

lolla, ja kädentaidot ovat esillä myös ensi vuoden kesäjuhllilla Lahdessa.

SIVU 8

Ensikertalaisen ajatuksia kotiseutumatkalta

Jaama, Noitermaa, Kivi-paarina, Pyhäkylä, Pikojoen silta, Käkisalmi.... Ni-miä, joita olen kuullut usein elämäni aikana. Äidin ja isovanhempien suust. Mitä ne pitävät takanaan? Saisinko koskaan selville.

Kaksi kertaa äitini kävi lapsuusmaisemissaan, kummallekaan matkalle en päässyt mukaan. Viime vuoden syyskesällä avautui kolmas mahdollisuus Karjalan matkaan. Sain yllättäen puhelinsoiton: ”Lähdetkö kesällä 2011 Pyhäjärvelle?”. Vastaus oli heti, kyllä!

Osa Matikaisten sukukuntalaisista suunnittelivat matkaa, jolle heti ilmoit-tauduin ja ilmoitin myös veljeni mukaan. Nyt men-nään...

Aila Mäkinen kertoo ensikertalaisen silmin matkakokemuksia Pyhäjärveltä.

SIVU 14

17. lokakuuta 2011

Sotien vangit

Sattumalta näin television aamuohjelmassa osan haastattelua, joka koski toisen maailmansodan vankileirejä Suomessa. Keskustelu koski vankien kohtelua. Olin ymmälläni. Lähiperheemme ainoa sodanaikaisen vankileirijän kokenut nukkui pois viime kesänä. Asiasta tiesivät kaikki sukupolvet, siitä ei vain puhuttu. Ymmärsin että vankina ollut ei koskaan kertonut kokemastaan, edes vanhemmilleen, jollekulle läheiselle vähän ennen poismenoaan vain mainitsemalla asiasta. Mitään emme tiedä. Ehkä jonkun kohdalla on toisin. Tässä valossa jäin ihmettelemään jälkikästä itsetutkiskelua. Ymmärtääkseni suomalaisissa oloissa ainakin jotkut vihollismaan vangit elivät varsin vapaastikin, työtä tehden. Ymmärtääkseni sota-aikaan kuuluu myös sodanaikainen ajattelu, kulttuuri ja menettelytavat, jotka rauhan aikana eivät toteudu.

Sodan vankeus ei loppunut sodan myötä. Kaikki sodan läpi käyneet ja lukuisat vankina olleet joutuivat ja joutuvat kantamaan vaiettua vankeutta elämänsä loppuun asti, vihollisen kasvot sisimmässä. Sodan aiheuttama elämän sisällöllinen vankeus jatkui niillä, jotka menettivät rakkaansa, terveytensä, kotikontunsa, pysyvästi. Sodan vankeus on jatkunut jälkipolvissa ja suomalaisessa kulttuurissa. Olen salaa ihaillut ruotsalaisten tuttavieni luottamusta arkeen, suhtautumista elämään ja jatkuvuuteen. Joskus olemme asiasta keskustelleetkin. Yllätän usein itseni miettimästä tulevaisuutta suomalaisesta pohjasävelestä, melankolisesta soinnusta käsin. Kun koskaan ei voi tietää...

Elämme täällä Suomessa rauhan aikaa. Siitä kiitämme edestämme taistelleita, nöyrästi ja syvästi. Emme ole uhattuina suoraan ja konkreettisesti. Sodan ääniä kuulemme kaukaa ja varsinkin vanhempi polvi pystynee hyvin ymmärtämään, mitä sotaa käyvissä maissa on meneillään. Sotaa alistaa ja kahlitsee, rikkoo ja vangitsee, tuhoaa ja jättää turvattomuutta.

Meidän aikamme sotatanner ja sota tuntuu olevan ulkopuoleltamme viritelty mediayhteiskunnan sota arvoista ja asenteista, yksilöstä ja perheestä, vallankäytön sota sanoin ja lukemattomin, verkostunein vallan- ja sanan aseiden käytön muodoin, jossa vihollinen on nimeämätön, lähteetön, kasvoton, olomuodoltaan tavoittamaton. Tai talouden sota, jossa tunnistamaton voima ja uhka pitää meitä vankinaan tuottaen ennalta arvaamattomia ja ennen kokemattomia tapoja vaikuttaa yhteiseen elämäämme ja yhteiskuntaamme. Toisin kuin ennen, emme tiedä, kuka on käskijä. Uhreja tavalla tai toisella olemme kaikki.

Silti haluan uskoa ja uskon, että me yksilöinä ja yhteisönä ymmärrämme yhteisen hyvämmme, jos ei nyt, niin aikanaan. Emmehän ole ennenkään taistelutta taipuneet.

MARJA HÄRMÄ
Pyhäjärvi-Säätiön
hallituksen jäsen

Tietoiskut ja luennot suosittuja sukutapahtumassa

JATKOJA etusivulta

Ehkä DNA-testitulosten hyödyntäminen sukututkimuksessa on eräs ajan hermolla oleva, ihmisiä kiinnostava ilmiö. Alaan harrastajana vihkiytyneen **Erkki Pekolan** luennot, joka toistui kolmasti, jonotettiin ja melkein nahisteltiin sisäänpääsystä eivätkä kaikki mahtuneet mukaan.

Osasyynä oli järjestäjien tälle asialle varaama ahtaanlainen ATK-luokka. Ikkunalaudoille ja lattialle istumapaikkojen puutteessa ahtautuneet mukaan lukien ihmisanomaa kuulemaan mahtui kerralla vajaa viisikymmentä.

Pekolan vastaus kysymykseen, onko hän löytänyt sitä kautta runsaastikin sukulaisia, joista sukututkimukset ja -asiakirjat eivät olleet tienneet mitään, oli niukka ja tyly. Hänelle oli löytynyt yksi uusi, ei tiedossa ollut sukulainen.

Laajimmat ja kalleimmat mahdolliset DNA-testit teettäneen Pekolan vastaus pani miettimään, onko koko DNA-sukututkimuksessa perinteisten asiakirjoista löytyvien faktojen apuvälineenä ehkä vain aikamme muoti-ilmiö ja rahanreikä. Halvin ja suppein DNA-tutkimuskin kun maksaa 199 dollaria.

Vanhoista kartoista esitelmöi sukututkija, FT **Kari Piilahti**. Kansatieteilijä **Sirkku Dölle** puhui vanhojen valokuvien käsitelystä ilmenevistä sudenkuopista.

Odotetuin ja jo ennen luentoa laajasti kävijöitä puhuttanut aihe oli kuitenkin Kansallisarkiston tietopalvelun vastuualueen johtajan, arkistoneuvos **Jaana Kilkin** katsaus Ajankohdasta arkistolaitoksen tietopalvelussa.

Muutokset myllertävät mieliä

Arkistolaitoksen lähes kaikissa tutkijasaleissa siirrytään tilaamaan asiakirjoja sähköisesti lokakuun aikana. Kansallisarkiston päärakennuksessa Helsingissä ja Oulun maakunta-arkistossa sähköinen tilaaminen on ollut mahdollista kesäkuusta lähtien. Nyt myös Hämeenlinnan, Joensuun, Jyväskylän, Mikkelin, Turun ja Vaasan maakunta-arkistot on sähköinen tilauspalvelu tutkijasaleissaan.

Merkittävin seuraamus ja sukututkimuksen vaikeutuminen on ilmennyt, kun sata vuotta nuorempien kirkonkirjojen ja siviilirekistereiden tutkimisen lupakäytäntöjä uudistettiin 1. syyskuuta alkaen. Uudet lupakäytännöt koskevat seurakuntien sata vuotta nuorempia kirkonkirjoja ja siviilirekistereitä. Niihin kuuluvat muun muassa luovu-

Pärssisen sukuseuran standilla päivystivät sukuseuran pj Antero Pärssinen Hollolasta, hallituksen jäsen Seija Pärssinen Heinolasta ja taloudenhoitaja Timo Pohjola Salosta.

Nurmijärveläinen, pyhäjärveläis-sakkolalaiset juuret omaava Anneli Lundberg sekä vantaalainen pyhäjärveläisjuurinen Kauko Hinkkanen (oik.) huolehtivat vuorollaan Suvannon sukututkimuspiirin näyttelytilan päivystyksestä. Heidän välissään Annelin mies Martti Lundberg.

tetun alueen kirkonkirjat ja siviilirekisterit sekä nykyisen Suomen seurakuntien mikrokorttien käyttökapaleet. Syyskuun alusta lukien jokaisen asiakkaan on haettava uusi lupa kyseisten asiakirjojen tutkimiseen.

Käytäväkeskusteluissa todettiin, että jotkut seurakunnat ovat joustamattomasti kieltäytyneet tai huomattavasti vaikeuttaneet tietojen antamista sukututkijoille. Ilma risteili tapahtumassa toisensa kohdanneiden sukututkijoiden keskusteluryhmissä sakenaan kysymyksiä, joista vain harvoja tohdittiin esittää arkistoneuvos Kilkille.

Miksi ihmeessä tähän on menty? Eikös panna pystyyn kansanliike lainsäädännön muuttamiseksi ennalteen? Löytyisikö kansanedustajia ajamaan tätä asiaa eduskunnassa? Miksi Ruotsissa raja on vain 70 vuotta? Eikö meilläkin voisi lieventää pykälää sadasta vuodesta?

Kansatieteilijä Sirkku Dölle esitelmöi vanhoista valokuvista.

Tapahtuman vahvaa antia ainakin aloitteleville sukututkijoille oli mahdollisuus tutustua yleisempiin käytössä oleviin suomalaisiin sukututkimusohjelmiin. Ja solmia uusia tuttavuuksia toinen toistaan mielenkiintoisempien alan harrastajien kanssa.

KAARINA
PÄRSSINEN

Vuonna 2006 perustetun, rautalaisjuuristen Mentujen sukuseuran pöydässä päivystivät sukuseuran puheenjohtaja Vilho Mentu Salosta ja Maire Uosukainen Espoosta. Esimerkillisen aktiivisesti toimiva sukuseura teki ensimmäisen sukukirjan jo v. 1988 ja jatko-osa on jo käsikirjoitettuna. Mentuilla on myös oma pöytästandaari ja isännän viiri.

Suvannon seudun sukututkimuspiirin kokouskuulumisia

Suvannon seudun sukututkimuspiiri kokous pidettiin lauantaina 24. syyskuuta Karjalatalolla. Tällä kertaa Raudun edustajat olivat isäntävuorossa. Kokouksen teemana oli inkeriläisten asuttaminen ja sukujen tutkiminen.

Toimintasuunnitelman vuodelle 2012 lähetekes-

kustelun jälkeen oli vuorossa sukuesittely. Vuorossa oli Mentujen suku, josta **Vilho Mentu** teki selkoa. Suvun juuria on selvitetty 1650-luvulle saakka. Tämän jälkeen **Jorma Kähäri** kertoi Pohjois-Inkerin asuttamisesta ja Kähärin suvusta Inkerissä. Kannaksella tunnettu suvun edus-

taja oli **Matti Kähäri**. Inkeriläisten muinaiseen elämään voi perehtyä myös kirjasta ”Pietari ennen Pietaria”. Kirja kertoo Nevansuun vaiheista ennen Pietarin kaupungin perustamista. Samoin **Samuli Paulaharjun** kuvateoksesta löytyy harvinaisia kuvia alueelta.

Raudun edustajien vetovastuulla kokous etenee Raimo Tuimalan johdolla.

Varpu-Leena Sumsa kertoi Rautalaispojan Kelton matkasta.

Jorma Kähäri teki selkoa Pohjois-Inkerin asuttamisesta.

Isän kertomaa: **Varpu-Leena Sumsa** luki isänsä kirjoittaman tarinan ”Rautalaispojan Kelton matka”. Sumsa kehotti eläytymään ja kuuntelemaan juttua ”vaikka silmät kiinni”. Olihan se mielenkiintoinen esitys. Herää kysymys, että onkohan vielä jossakin pöytälaatikossa vanhempien tai isovanhempien kertomuksia omista seikkailuistaan luovutetulla alueella ja Pietarissa 1800-luvun lopulta ja 1900-luvun alusta. Nyt on jo viimeisiä aikoja talti-

oida nämä arvokkaat kansaarteet jälkipolville.

Arkistolaitos on muutostilassa, verkkopalvelut uudistuvat. **Eeva Malkamäki** loi katsauksen arkistolaitoksen viimeisimmistä tiedon ”porteista”. Arkistolaitoksen Portti-verkkopalvelusta avautuu uusia mahdollisuuksia sukututkimuksen ihmeelliseen maailmaan. Sieltä löytyvät vastaukset moneen lähtöön henkilö-, aakkosellisen- ja teemahakemiston kautta. Mahdollisuudet päästä arkistojen

uumeniin sähköisesti kotikoneella paranevat koko ajan.

Sata vuotta vanhojen ja sitä nuorempien luovutetun alueen väestörekisterikirjojen käyttöön saamiseksi on haettava käyttö lupa, jonka myöntää Mikkelin maakunta-arkisto. Luvan saatuaan sukututkija voi perehtyä aineistoon arkistolaitoksen eri yksiköiden tutkijasalien Digitaaliarkiston päätteillä.

KAUKO
HINKKANEN

Arkeologi Kerkko Nordqvist: Esihistoriallisia löytöjä Konnitsasta, Kunnianiemestä ja muualta Pyhäjärveltä

Syyskokouksen esitelmöijäksi Vpl. Pyhäjärvi-seurassa on lupautunut arkeologi **Kerkko Nordqvist**.

Sunnuntaina 6.11.2011 kuullaan sääntömääräisten syyskokousasioiden käsittelyn jälkeen tuloksia arkeologisista kaivauksista, joita Nordqvist arkeologitovereineen on tehnyt eri puolilla Pyhäjärveä vv. 2005-2008.

Runsaan tutkimusaineiston analysointi on tuottanut uutta tietoa alueelta esihistorialliselta ajalta. Mm. Konnitsan Kunnianiemestä löydetystä kivikautisesta

asuinpaikasta tiedetään nyt enemmän kuin ennen.

Ennen kaivausten aloittamista arkeologit tutustuvat Pyhäjärvellä paikkoihin, joissa yksittäisiä löytöjä oli tehty ennen toista maailmansotaa.

Tarkka löydöspaikkojen jäljitys oli kuitenkin vaikeaa, koska pellot ja niityt olivat runsaassa 60 vuodessa monin paikoin osin metsittyneet.

Kerkko Nordqvist, **Oula Seitsonen** ja **Olli Kunnas** raportoivat kaivauksista Vpl. Pyhäjärvi-lehdessä maaliskuussa 2009.

Nordqvistin mukaan aiheesta on julkaistu 2009 myös artikkeli englanninkielisessä sarjassa Fennoscandia archaeologica XXVI. Se löytyy nimellä Seitsonen, O., Nordqvist, K. & Gerasimov, D.V. 2009. Recent archaeological research in the Lake Pyhäjärvi micro-region, Karelian Isthmus, Russia: The multi-period site of Pyhäjärvi Kunnianiemi and some new Early Combed Ware period finds.

KAARINA
PÄRSSINEN

Arkeologi Kerkko Nordqvist työssään kaivauksella. Kuva: S. Sandell.

Kokouskutsu

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry:n syyskokoukseen

Helsinkiin **Karjala-talolle Laatokka-saliin** sunnuntaina **06.11.11 klo 13.00**. Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset syyskokousasiat. Niitä ovat mm. toimintasuunnitelma sekä tulo- ja menoarvio vuodelle 2012, jäsenmaksusta päättäminen, vuosittain valittavan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan valinta vuodelle 2012 ja jäsenen valinta erovuoroisten tilalle hallitukseen vv. 2012- 2013. Kokouksen jälkeen esitelmöi

Arkeologi, FM Kerkko Nordqvist

Vpl. Pyhäjärven esihistoriasta uusien arkeologisten tutkimusten valossa

Keskustelun lomassa nautimme perinteiset pikkujoulukahvit pikkupurtavan kanssa. Arpajaiset, joita varten vastaanotetaan lahjoituksina pieniä voittoja. Tilaisuudessa on saatavana seuran teettämää vaakunapaitaa, 50-vuotishistoriikkia ja Muistojen järvi -dokumenttifilmiä.

Toivotamme lämpimästi tervetulleiksi kaikki seuramme jäsenet ja muutkin pyhäjärveläisyydestä ja karjalaisuudesta kiinnostuneet!

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry:n hallitus

Rakkaamme

**Laina Orvokki
AHVONEN**

o.s. Rautiainen

s. 6.6.1922 Vpl. Pyhäjärvi
k. 23.8.2011 SastamalaÄitiä, mummua ja isomummua kiittäen ja
kaivaten**Anna ja Reino****Sari, Kai, Jarno ja Jere****Mika, Janita, Valtteri, Aleksi ja Santeri
Liisa ja Markku****Kati, Eemu, Emma, Anna ja Eero****Arja ja Heikki****Kimmo, Nerea ja Iida****Kaija**

Kanssamme kaipaavat

Sukulaiset ja ystävät*Side viimeinen
kotimme lapsuuden
näin katkesi hiljaa sammuen.
Sulle kiitokset kauneimmat
tahdomme antaa,
sinut vierelle isän
nukkumaan kantaa.*Rakkaamme siunattu omaisten ja ystävien saattamana.
Lämmin kiitos myötälämisestä ja osanotosta suruumme.**Rakas veljemme
Veli Pekka Kalevi
KUKKO**s. 3.6.1949 Mouhijärvi
k. 16.8.2011 SipooKaivaten
*Raili sisko
Aija sisko perh.
Tapani veli perh.*

Siunaus toimitettu.

OIKAISU syyskuun Pyhä-
järvi-lehdessä sivulla 6 ol-
leeseen kuvaan Vpl. Pyhä-
järven kunnan esikunta
aloitti toimintansa syksyllä
1941. **Aino Kaasalainen**
(Yrjö Kaasalaisen tytär Pöl-
hölästä) oli myöhemmin
Puranen.Tuleeko lehtesi oikealla
osoitteella?
Soita tiedot ajantasalle
p. 040 730 2622**Kirkonsanoma****”Maan korvessa kulkevi”**Hämeenkyrön kirkossa esi-
tettiin Mikkelinpäivänä hen-
gellinen kansanooppera,
jonka nimi oli ”Maan kor-
vessa kulkevi”. Se kertoi
paikkakunnalla eläneestä
vaikuttajasta Martti Mylly-
harjusta (1888-1970).Martti osoittautui kyvyk-
kääksi lapseksi ja nuoreksi.
Hänestä sanottiin: Martista
tulee pappi. Nuoruusiässä
18-vuotiaana Martti alkoi
kärsiä kovista kivuista ja
säryistä eivätkä hänen jal-
kansa lopulta kantaneet lain-
kaan. Minkäänlaista apua ei
siihen aikaan saatu Marttia
todennäköisesti vaivannee-
seen nivelreumaan. Hän eli
vuosikymmenet pyörätuo-
lissa. Mutta vaikka hän oli
fyysisesti sidottu lähes pai-
koilleen, ajatus oli vapaa
lentämään ja kädet toimi-maan. Martti luki paljon.
Hänen luonaan kävi jatku-
vasti ihmisiä, joita Martti
haastatteli ja merkitsi muis-
tiin heidän kertomiaan kan-
santapoja ja murre sanoja.
Hän sai tästä merkittävästä
työstään tunnustuksen Suo-
malaisen Kirjallisuuden Seu-
ralta. Martin intohimona oli
puutarhan hoito. Pikkutuo-
lin avulla hän ryömi ja hoiti
kasviviljelmäänsä. Myös eri-
laiset käsityöt sujuivat hä-
neltä. Martti oli uskonnolli-
sesti herännyt ihminen ja
opetti pyhäkoulussa lapsil-
lekin Raamatun totuuksia
ja hengellisiä lauluja. Soke-
an äitinsä tavoin hän sai
Jumalan sanasta lohdutusta
ja voimaa kantaa elämän
vaikeudet.Kansanoopperan keskei-
senä tapahtumana on ku-vaus Pentinmaan rukous-
huoneen rakentamisesta. Se
tapahtui Martti Myllyhar-
jun innostamana kyläläisten
talkootyönä. Rukoushuone
valmistui juuri ennen talvi-
sodan syttymistä vuonna
1939, siis hyvin samoihin
aikoihin kuin Saapun ru-
koushuone Pyhäjärvellä.
Etsimättä rinnastin saapu-
laisten kokemuksen omas-
ta rukoushuoneesta pen-
tinmaalaisten iloon ja on-
neen samanlaisesta saavu-
tuksesta. Pyhäjärveläisilläkin
oli tavallaan oma ”martti
myllyharjunsaa”. Tarkoitan
Antti Laamasta, jonka hen-
gen paloa ei vaikea vam-
maisuus voinut sammut-
taa. Hän niin kuin Martti
Myllyharjakin toimivat hen-
gellisinä virvoittajina ym-
päristössään.Sairaudet ja tapaturmat
vammauttavat jatkuvasti
kaikenikäisiä ihmisiä. Roh-
kaiskoot Martti ja Antti
meitä luottamukseen, ettei
vammautuminen merkitse
koko elämän menettämis-
tä. Voimme elää täysillä nii-
den mahdollisuuksien puit-
teissa, jotka meillä kulloin-
kin on.Tulevan elämän toivo
antoi Martti Myllyharjulle
voimaa elää. Kyyneleet sil-
missä kuuntelin hänen jy-
kevää lauluaan:”Taivaan riemu sydäme-
ni täällä niin jo vallatkoon,
etten uuvu matkalleni enkä
joudu turmioon. Taivaassa
ei myrsky pauhaa eikä synty
turmele, täyttä autuutta ja
rauhaa siellä aina nautim-
me.”

MIRJA TENKANEN

MerkkipäiviäPiikkiössä asustava **Kaler-
vo Roininen** täytti 90
vuotta elokuun lopulla.Kalervo on syntynyt
30.8.1921 Vpl Pyhäjärven
Salitsanrannalla, **Kerttu**
(o.s. Laukkonen) ja **Oska-
ri Roinisen** perheeseen.
Kalervolla on edesmen-
neen vaimonsa **Ingan**
kanssa neljä lasta, viisi las-
tenlasta ja viisi lastenlasten-
lasta.90-vuotispäiväänsä Kaler-
vo Roininen vietti auring-
koisissa merkeissä, lähipii-
rin kanssa kotonaan Piik-
kiössä.**Valmistuneita**Tradenomiksi on valmis-
tunut (v. 2008) Jyväskylän
ammattikorkeakoulun Jäm-
sänkosken Tiimiakatemiasta
Maria Korhonen, o.s.
Kukko. Lisäksi Maria suo-
ritti v. 2011 laboratorio-
analytiikan tutkinnon,
myös Jyväskylän ammatti-
korkeakoulussa. Maria sai
molempiin opintoihinsa
säätiön opintorahaa.Vanhemmat **Asto Kuk-
ko** ja **Marjatta Kukko**,
o.s. Harjula. Isän sukujuu-
ret menevät Pyhäjärvelle,
äiti on syntyjään Keski-Suo-
mesta Korpilahdelta.**Väitöksiä****Taneli Laamanen väitteli tohtoriksi**Pyhäjärveläisjuurinen **Ta-
neli Laamanen** on väitel-
lyt tohtoriksi aiheena Valoa
virheistä - viivästynyt lumi-
nesenssi-ilmiö. Väitöstutki-
mista voidaan hyödyntää
turvallisuutta parantavissa
sovelluksissa, kuten pime-
ässä näkyvissä turvakilvissä
ja liikennemerkeissä.Viivästynyt luminesens-
sin (kestoluminesenssi-
) materiaalit varastoivat ener-
giaa auringon- ja keinoval-
losta tai yleensä mistä ta-
hansa näitä energettisem-
mästä säteilystä ja vapaut-
tavat näkyvää valoa useita
tunteja virityksen lopet-
amisen jälkeen.FM Taneli Laamasen väi-
töskirjatyössä tutkittiin lan-
tanidiseostettuja silikaatti- ja
aluminaatiloisteaineita yh-
distäen laskennallista mal-
lennusta ja kokeellisia me-
netelmiä. Työn tulosten pe-
rusteella pystyttiin selvittä-
mään kiinteiden aineiden
virheiden merkitystä ener-
gian varastoinnissa ja tar-
kentamaan viivästynyt lu-
minesenssin mekanismia.Viivästynyt luminesens-
sin materiaaleja hyödynne-
tään esimerkiksi pimeässä
näkyvissä turvakilvissä ja lii-
kennemerkeissä. Niiden
käyttökohteita ovat myös
esimerkiksi aurinkokennot,
lääketieteellinen diagnostiikka
sekä säteilyn ja rakenne-
vaurioiden ilmaisimet. Ma-
teriaalien tuotekehitys lähin-
nä yrityksen ja erehdyksen
kautta on kuitenkin ollut
hidasta.Parempia materiaaleja
voidaan suunnitellusti ke-
hittää voimakkaamman ja
pidemmän viivästynyt lu-
minesenssin saavuttamiseksi
vain lantanidi-ionien ja
muiden virheiden järjestel-
mällistä tutkimusta hyödyn-
täen.Tässä kokeellisia mene-
telmiä korvaava laskennal-
linen mallinnus on ensiar-
voisen tärkeää.Tällaiset räätälöidyt ma-
teriaalit mahdollistavat
myös päivän- ja keinoval-
lon energian tehokkaam-
man varastoinnin ja muun-
non.Taneli Antti Laamasen
väitöskirja ”Defects in Per-
sistent Luminescence Ma-
terials” esitettiin 9.9.2011
Turun yliopistossa. Viralli-
sena vastaväittäjänä toimii
professori **Marco Betti-
nelli** Veronan yliopistosta
Italiasta ja kustoksena pro-
fessori **Jorma Hölsä**.FM Taneli Laamanen on
syntynyt 1980 Huittisissa ja
kirjoittanut ylioppilaaksi
vuonna 1999 Lauttakylän
lukion. Hän on valmistu-
nut filosofian maisteriksi
2005 Turun yliopistosta.Hän toimii tohtorikou-
lutettavana Turun yliopis-
tossa. Väitös kuuluu kemi-
an alaan.Tanelin vanhemmat ovat
Ritva ja **Jukka Laama-
nen** Huittisista ja jo edes-
menneet isovanhemmat
Tuulikki ja **Tapani Laa-
manen**, Vpl. Pyhäjärvi Por-
saanmäki.**Taneli Antti Laamanen.**

Etsin tietoja

Nikolai Tscherbakoffista,
myöhemmin Nikolai Tervakorvesta
ja hänen maalauksistaan taidehistorian seminaarityötä
varten. Kiittäen yhteydenotoista:**MAJ-LIS TYKKYLÄINEN**
puhelin 040-8451569 tai sähköposti
maj-lis.tykkylainen@kymp.netNikolai Tervakorvesta on julkaistu Salme Rintalan
kirjoittama artikkeli Pyhäjärvi-lehdessä nro 11/2010.**Kerro perheen ja suvun
uutiset lehdessä**Pyhäjärvi-lehti julkaisee joka numerossa
tietoja perhetapahtumista,
kuten merkkipäivistä, edesmenneistä
ja valmistuneista.Muistathan kuitenkin aina kysyä asianosaisilta
luvan tietojen julkaisuun.**vpl. Pyhäjärvi**Kotisivut osoitteessa:
www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Pitäjä-yhteisöt tapasivat päämaja-kaupungissa

Suvannon Seudun seitsemän pitäjän yhteisöt jatkatvat yhteistyötään. Toinen tämänvuotisista kokouksista sujui rattoisissa merkeissä Mikkelissä syyskuun viimeisenä viikonvaihteena 24.-25.9.2011.

Sovittiin seuraavasta yhteismatkasta Kannakselle, löydettiin uusia sokeriserkuja ja uskottiin, että kyllä karjalaisuus kantaa ja sillä on tulevaisuutta monien sukupolvien voimalla – kunhan heitä vaan onnistutaan imuroimaan mukaan.

– Kaikkiha nyt karjalaisii tahtoo olla! Meilkii on oikein fanikerho, tuumasi tilaisuuden isäntänä toiminut **Markku Paksu**, Rautulaisten pitäjäseuran pj.

Rautulaisten isännöimä tilaisuus venähti poikkeuksellisesti kaksipäiväiseksi, kun valtaosa kokousväestä saapui jo päivää ennen palaveria Mikkelisiin tutustumaan päämajakaupungin nähtävyyksiin. Asiasta kirjoittaa Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen pj. **Yrjö S. Kaasalainen** viereisellä palstallaan.

Viikonlopun aikana oli mahdollisuus tarkentaa tuttavuuksia ja sukulaisuuksia; ainakin **Mervi Äikäs** Sakkolasta ja **Esko Pulakka** Pyhäjärveltä tutkailivat sukutauluja, ja Mervi löysi taas uuden ”sokeriserkun”. Monet muutkin totesivat, että yhteisiä juuria löytyy, kun vain perheiden taustoja taaksepäin mennään.

Metsäpirtti ja Rautu kevään matkakohde

Sunnuntain 25.9. kokouksen aluksi summattiin, että seitsemän pitäjän yhteistyöringistä paikalla oli edustus Metsäpirtistä, Vpl. Pyhäjärveltä, Raudusta, Sakkolasta ja Vuokselasta – tällä kertaa estyneitä olivat Käkisalmen ja Räisälän edustajat.

Keskustelun jälkeen syntyi päätös uudesta yhteisestä matkasta Kannakselle keväällä 2012; silloin naapureilleen esittäytyvät vuorostaan Metsäpirtti ja Rautu.

Yhteismatka jatkaa edellisvuosien linjaa, jossa halutaan syventää Suvannon alueen pitäjien tuntemusta toisistaan.

Vuonna 2013 esittäytymisvuorossa on Vuoksela, ja tuolloin mahdollisesti toisenä kohteena on Räisälä.

Näillä yhteismatkoilla tavataan myös venäläiskuntien ja Käkisalmen aluehal-

Suvannon seudun pitäjäyhteisöjen rinki ei ole virallinen yhdistys, mutta on jo vuosikaudet toiminut aktiivisesti toisiinsa tutustuen ja yhteistyömuotoja hakien. Tällä kertaa Mikkelissä tapasivat: alarivissä vas. **Kaarina Raatikainen (Rautu)** ja **Mervi Äikäs (Sakkola)**, toinen rivi vas. **Raili Lameranta (Rautu)**, **Kaarina Pärssinen (Pyhäjärvi)** ja **Taisto Virkki (Vuoksela)**, kolmas rivi vas. **Pirjo Kiiala (Pyhäjärvi)**, **Hannu J. Paukku (Sakkola)**, **Aila Alanen (Sakkola)** ja **Antti Hynnä (Sakkola)**, neljäs rivi vas. **Kalevi Hyytiä (Metsäpirtti)**, **Esko Pulakka (Pyhäjärvi)**, **Eero Pilvinen (Sakkola-Rautu)**, **Anja Kuoppa (Metsäpirtti)**, **Yrjö S. Kaasalainen (Pyhäjärvi)**, **Markku Paksu (Rautu)** ja **Hannu Turkkinen (Sakkola)**.

linnon edustajia, koska yhteistyötä tarvitaan mm. alueen muistomerkkien kunnossapidossa sekä kotiseutujuhlien ja -matkailun edistämisessä.

Kokouksessa nousi esiin myös ajatuksia siitä, onko tarpeen ja halukkuutta tutustua nyt yhteistyössä olevan seitsemän pitäjän lisäksi muihin lähialueisiin tai toimijoihin; kuten esimerkiksi Vuoksenrantaan, Valkjärveen tai ”Taipaleen ryhmään”, joka on etsinyt Taipaleen alueelta suomalaisia sankarivainajia.

Sodan 1918

tapahtumista selvitys Pyhäjärvi-seuran puheenjohtaja **Kaarina Pärssinen** kertoi seuran hallituksen jäsen **Paavo J. Paavolan** aloitteesta, että luovutetun alueen pitäjien kirkkojen ja seurakuntien merkivuodet tulisi huomioida nykytoiminnassa. Aiheesta on tehty aloite Karjalan Liittoon. Kokouksen osanottajat totesivat, että kunkin pitäjän on syytä selvittää ja pitää mielessä seurakunnalliset merkkivuodet, jotka ovat tärkeä osa karjalaista kulttuuriperintöä.

Suvannon seudun sukututkimuspiiri on jatkanut neljän vuotuisen tapaamisen voimalla. Metsäpirtti Seuran pj. **Kalevi Hyytiä** toi terveisensä 24.9. pidetystä sukututkimuspiiriin kokouksesta.

– Sukututkimuspiiriin 10-vuotisjuhlaa vietetään Karjala-talolla 14.4.2012. Silloin esillä on pari viime vuotta meneillään ollut selvitystyö vapaussodan 1918 ja sen lähiaikojen tapahtumista.

Sukututkimuspiirissä asiaa on selvitelty **Osmo Tuokon** johtamassa työryhmässä. Aineistoa on kertynyt, ja siitä voisi koota julkaisun. Kirjan tekoon tarvitaan tukea, johon pitäjäyhteisöjen edustajat suhtautuivat myönteisesti ja lupasivat viedä asian yhteisöjensä hallintoelimiin käsiteltäväksi.

Marsalkka Mannerheim ratsastaa Jalkaväkimuseossa, taustalla jalkaväen tarkastajia, kenraaleita. Tänä vuonna erikoisosion on museon näyttelyssä saanut lempäläinen kenraali K. A. Tapola.

Eri ikäluokkien imurointia

Nuorempien polvien – kuin myös eläköityvien – mukaansaamista pohdittiin lukuisissa puheenvuoroissa.

– Että saadaan imuroitua suuret ikäluokat mukaan sukuseuroihin ja muuhun karjalaiseen toimintaan, tuumasi Paksu – ja painotti, että Karjala on koko Suomen omaisuutta; siitä kertoo sekin, että kotiseutumatkkoilla käy paljon sellaisiakin ihmisiä, joilla oma-kohtaisia juuria sinne ei ole, mutta suuri kiinnostus.

Yrjö S. Kaasalainen oli samaa mieltä; kaikilta ei ole liennyt työvuosina aikaa Karjala-harrastukselle, mutta tietoisuus on ollut ja myöhemmissä elämänvaiheissa tulee tilaisuus tarttua toimeen.

Sakkola-Säätiön valtuuskunnan pj. **Hannu J. Paukku** ei ollut huolissaan tulevaisuudesta nuorempienkaan kohdalla.

– Nuoriso löytää karjalaisuuden ja uskaltaa tuoda sen julki – tämä näkyy esimerkiksi Facebookin keskusteluissa. Samalla siellä ilmenee valtava tiedonjano ja tiedonpuute, jota meidän asiaan jo perehtyneiden on syytä paikata. Onneksi innostus korvaa tietämättömyyttä, tuumasi

Paukku kertoen esimerkkinä oman sukuseuransa laittamisen nettiin; vuoden kuluessa mukaan on tullut jo 150 jäsentä eri puolilta maailmaa.

Yhteistyöfoorumeita tarjolla

Pitäjäyhteisöjen palaverissa oli esillä myös tulevat tapahtumat, joihin osallistumista ja näkyvyyttä toivotaan jokaisen pitäjän taholta, kuten suku- ja pitäjämärkinä Karjalatalolle 19.11.

Metsäpirttiläiset järjestävät 12. marraskuuta Karjala-talolla kaikille avoimen tilaisuuden, jossa tutkija **Juha Nirrko** SKS:stä kertoo juhlaperinteistä ja perinteisistä tavoista.

Suvannon seudun pitäjäyhteisöt tapaavat seuraavan kerran Metsäpirtin johdolla 28.1.2012. Helsingissä.

Karjalan Liitto sai arvostelua siitä, että se pyrkii liiaksi sääntelemään järjestöjen toimintaa kuuntelematta kentän ääntä.

Vastaavasti puheissa oli esillä se, että seurojen ja muiden yhteisöjen aktiivisuus vaikuttaa koko liiton toimintaan ja tulevaisuuteen.

MARJO RISTILÄ-TOIKKA

Nuijan varresta

Säätiön saroilta

Vuodenajat rytmittävät myös oman Säätiömme toimintaa. Sastamalan mainioiden kihujuhlien jälkeen seuraavien juhlien valmistelut ovat jo käynnistyneet Huittisissa. Huittisten Karjalaseura ry:n jäsenten kokemukseen ja ahkeruuteen luottaen tiedossa on taas kerran hyvät juhlat ensi vuonna heinäkuun kolmantena viikonloppuna.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö on tietysti tukena juhla järjestelyissä ja oma Vpl. Pyhäjärvi-lehtemme tiedottaa kuvin ja kirjoituksin juhla valmisteluista.

Kiitän vielä edellisten juhlien järjestäjiä mittavasta suorituksesta ja nyt annamme seuraavalle juhlatoimikunnalle työrauhan järjestää ”omanlaiset” juhlat Huittisissa 14.-15.7.2012. Merkitkää ajankohta kalenteriin ja mennään silloin yhdessä Huittisiin.

Suvannon seudun pitäjäyhteisöt tapasivat syyskuun lopulla Mikkelissä. Tämän syyskokouksen järjestelyistä vastasi Rautulaisten pitäjäseuran puheenjohtaja, lähes kaikkien tuntema kotiseutuneuvos **Markku Paksu**. Mikkeli tunnetaan päämajakaupunkina ja Markku oli mikkeliiläisenä järjestänyt meille mielenkiintoisen tutustumisen mm. Päämajamuseoon, Jalkaväkimuseoon ja viestikeskus Lokkiin, joka on rakennettu kallion suojaan. Mikkelissä on toki paljon muutakin nähtävää, mutta näihin paikkoihin kannatti kyllä tutustua niiden ainutlaatuisuuden vuoksi.

Meille pitkämatkalaisille oli järjestetty myös majointus ja yhteinen illallinen. Vapaamuotoisen ja kiireettömän keskustelun lomassa nautitun illallisen aikana kiitimme isäntäämme jo tässä vaiheessa onnistuneista kokousjärjestelyistä, varsinaisen kokoushan oli vasta seuraavana päivänä, sunnuntaina.

Yhtäkkiä muun ravintolaväen joukosta nousi pöy-

dästä herrasmies, joka lähestyi minua. Ajattelin aluksi, että olimme ehkä suurena joukkona olleet häiriöksi muille ruokailijoille, mutta näin ei kuitenkaan ollut. Hän oli kuullut keskustelumme pääkohtia ja toi esille myös omat karjalaiset juurensa, jotka yllättäen ovat Vpl. Pyhäjärven Hassinmäellä! Samalla Kiimajärven rannalla olevalla mäellä, jonne kummini Helmi-täti avioitui ja asettui asumaan ennen sotia nuorikkona ja tulevana maatalon emäntänä. Tämän lyhyen miellyttävän keskustelun aikana totesin käyneeni Hassinmäellä neljä kertaa ja sen säilyneen neitseellisenä huonon tien takana ja juuri sen vuoksi. Kiitos kaikille lauantaina mukana olleille antoisasta yhdessäolosta.

Varsinainen kokous sujuikin sitten sunnuntaina sutjakkaasti Markku Paksun johtaessa puhetta ja **Kaarina Raatikaisen** toimiessa sihteerinä. Yhteistyötä ja tapaamista päätettiin jatkaa syksyn ja ensi vuodenkin aikana. Tarpeellisen yhteiskuljetuksen oli järjestänyt hyvä naapurimme Sakkolan väki ja näin me muutkin pääsimme yhteiselle matkalle mukaan.

Mieluisien yllätysten joukkoon lukeutui sekin asia, että linja-auton kuljettajamme oli minun entinen oppilas Huittisista kahden vuosikymmenen takaa. Heti tunsin, kun otin silmälasit pois päästä ja sanoin nimeni: Ykä vaan!

Hyvää syksyä kaikille lehtemme lukijoille.

YRJÖ S. KAASALAINEN,
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen puheenjohtaja

Kallioon louhitun viestikeskus Lokin uumenissa Markku Paksu (vas.), Yrjö S. Kaasalainen ja Taisto Virkki. Kuvat: Marjo Ristilä-Toikka.

Pyhäjärven valtaus vuonna 1941

Vpl. Pyhäjärven historiassa on teoksen kirjoittaja maisteri **Impi Wiika** käsitellyt kotiseutumme takaisinvaltausta jatkosodan alussa v. 1941. Sotapäiväkirjoista olemme voineet saada tarkempia yksityiskohtia.

Suomalaisjoukot etenivät Pyhäjärveä kohden lähinnä kolmesta eri suunnasta. Yksi joukko hyökkäsi Konnitsan–Musakanlahden tietä. Toinen joukko Alakylän ja Pyhäkylän kautta Salitsanrannan–Matiskalan suuntaan ja kolmas joukko Rantakylän kautta Sortanlahteen ja sieltä edelleen pitkin Laatokan rantaa Vuokselle.

Hyökkäävien joukossa oli runsaasti satakuntalaisia miehiä. Pyhäjärven miehet oli sijoitettu väliaikaisten sijoituspaikkakuntien mukaisesti joukko-osastoihin, jotka osallistuivat muihin taisteluihin. Isäni **Juho** ja setäni **Armas Äikiä** osallistuvat hyökkäysvaiheeseen hieman pohjoisempana Tyrjän valtauksen. Veljeksistä nuorin **Viljo** eteni aina Syvärille saakka.

Huittisten miehet kuuluivat Kiikassa perustettuun JR 36 komentajanaan everstiluutnantti Hannes Raikkala. Huittislaiset kuuluivat pääosin I pataljoonaan, jonka komentaja sen perustamisvaiheessa oli majuri U. Herranen. 15 divisioonan komentajana toimi puolestaan eversti N.V. Hersalo. Nyt jo edesmennyt huittislainen kauppias Ensio Virtanen on aikaisemmin muistellut joukkojen etenemistä varsin tarkoin. Pataljoona siirtyi rajan välittömään läheisyyteen Änkilansaloon heinäkuun lopulla. Hyökkäys alkoi 1.8. vaihtelevalla menestyksellä. Hieman myöhemmin pataljoonan hyökkäyssuunnitelmat muuttuivat ja sen tarkoituksen oli lähestyä Pikku-Vuoksea ylittään Käkisalmen kaupunki sen lounaispuolelta. 21.8. havaittiin Käkisalmen kaupungista nousevan sankaa savua, joka oli merkki vihollisen irrottautumisesta. Pataljoonan etenemien hieman muuttui ja sen tulikin nyt jatkaa hyökkäystä Laatokan rantateitä pitkin Rantakylään - Riiskan ja Ylläpäähän. Voimakkaaseen taistelulosketukseen jouduttiin mm. Hannokonnussa. Taipaleen eteläpuolelle joukot hyökkäsivät 1.9. Näin monelle Huittisten miehelle tuli tutuksi Laatokan rantamaiset.

Aikaisin aamulla elokuun 18 päivänä majuri Wahren aloitti hyökkäyksen varsin pienellä osastolla kohden Konnitsan kylää ja Kiimajärven pohjoispäätä. Voimakas vihollisen vastustus aiheutti sen, että joukot joutuivat perääntymään ja Konnitsan kylän valtaus siltä päivältä epäonnistui. Seuraavana päivänä omaa ty-

kistötulta saatiin avuksi ja vihollinen perääntyi kiireesti Alakylän suuntaan. Iltaan mennessä olikin Konnitsan kylä puhdistettu vihollisista. Osa hyökkääjistä eteni majuri Heikkisen johdolla Kiimajärven länsipuolella ja suomalaisten eteneminen onnistui niin, että jo 20.8. pataljoona saavutti Tiituan kylän. Väliin voimakkaastakin vihollistulesta huolimatta rautatielinja saavutettiin samana päivänä.

Majuri Wahrenin komentamat joukot saamansa käskyn mukaisesti jatkoivat marssiaan Noitermaan suuntaan. Vastarinta oli täällä suhteellisen vähäistä mutta perääntyvä vihollinen poltti edellään Alakylän taloja. Montruan kylässä oleileva vihollinen päästiin yllättämään ja se joutui nopeasti perääntymään ehtimättä polttaa taloja. Sen sijaan Noitermaan kylää vihollinen ehti jonkin verran tuhota.

Majuri Wahrenin joukkojen perässä oli seurannut autoilla majuri Korttulan pataljoona tavoitteenaan Matiskalan –Riiskan tienristeys. Joukot etenivät Lahnavalkaman ja Salitsanrannan tietä. Kylissä saatiin vastaan vihollisen aiheuttamaa torjuntaa ja illan koittaessa suomalaiset yöpyivät Salitsanrannan kylässä. Aamupäivällä 23.8. jatkettiin hyökkäystä poltettujen rakennusten muodostamaa Matiskalan tietä Saapruunpään ja yhdessä Tosterniemestä saapuneen majuri Wahrenin joukkojen kanssa sekasortoon joutunut vihollinen työnnettiin Taipaleen yli.

Aivan vaikeuksista ei eteneminen Salitsarannalla sujunut. Vuonna 1967 kirjoitti Kauko Hämäläinen lehdessämme kevytosasto 16 vt. komentaja majuri evp. pankinjohtaja Heikki Anttilan muistelmiin perustuvan kuvauksen. Hänen joukkonsa saivat hyökkäyskäsken 22.8., joka velvoitti kevytosasto 16 edetä ja vallata Salitsanrannan, Matiskalan, -Yläjärven ja Lohijoen kylät sekä edetä edelleen maantietä pitkin Taipaleenjoelle. Tehtävän kiireellisyyttä kuvasti käskyssä se, että hyökkäyksen tarkoituksena oli katkaista Pyhäjärven eteläpuolitse perääntyvän majuri Wahrenin joukkojen takaa-ajaman vihollisen tie Taipaleenjoelle. Perääntyvä vihollinen oli kuitenkin kaivautunut viivytyksensä Salitsanrannan kansakoulun maastoon. Heti hyökkäyksen alkuvaiheessa menetettiin viipurilaissyntyinen vääpeli Juho Parkkinen osuuskaupasta n. 100 metriä metsään päin. Anttilan komentoaika oli Savolaisen talon pihassa ja piharakenn-

nuksista saatiin myöskin vihollisia sotavangiksi. Yön aikana komppanian tarkoituksena oli kiertää Salitsanrannan kylän pohjoispuolitse metsien kautta vihollisen selustaan Matiskalan–Riiskan maantielle ja katkaista vihollisen perääntymistie ja estää Matiskalan kylän polttaminen. Näissä joukoissa taisteli mm. Laviasta kotisin olevia miehiä. Sotamies Anttila oli komentettu vt. joukkueenjohtajaksi ja hänen joukkueensa tehtävänä oli katkaista vihollisen eteneminen ennen Matiskalaa. Tehtävässä kuitenkin epäonnistuttiin, sillä vihollinen oli jo vallannut Riiskaan johtavan tien ja Matiskalan kylää poltettiin parhaillaan. Joukkueenjohtaja haavoittui ja hänet toimitettiin Pyhäjärven uudelle kansakoululle perustettuun kenttäsairaalaan. Hän selvisi vammoistaan ja komennettiin aikanaan upseerikouluun. Jatkosodan myöhemmissä taisteluissa hän kuitenkin kaatui.

Vaikeuksista huolimatta Pyhäjärvi oli vallattu 23.8. iltana mennessä lukuun ottamatta Konevitsan luostarisaarta josta vihollinen poistui vasta kuukautta myöhemmin.

Vaikka Pyhäjärven miehet taistelivatkin muilla rintamilla entisen kotipitäjämme uhri isänmaan valtauksessa oli varsin suuria sillä Pyhäjärvellä kotipaikkansa omaavia miehiä kaatui jatkosodassa kaikkiaan 146 miestä ja yksi nainen ja heistä 1.7.-31.12.1941 välisenä aikana 56 miestä näistä kaksi työvelvollista oman kotinsa pihapiirissä. Tuona samana aikana koko maassa kaatui 26 683 miestä ja heistä esimerkiksi pyhäjärveläisten yhden tulevan sijoituskunnan, Huittisten miehiä 67.

REINO ÄIKIÄ

Monet satakuntalaiset ja huittislaiset miehet osallistuivat Pyhäjärven valtauksen. Säätiön arkistoissa on pitkää ollut valokuva, jossa tekstin mukaan tuntematon sotilas soittaa Taubilan mäellä olevaa Pyhäjärven kirkonkelloa. Muutama aika sitten tuo tuntematon sotilas sai nimen. Nyt jo edesmennyt oli kokemäkeläinen Viljo Laurikainen. Selityksellä varustettu valokuva löytyi asetoverin huittislaisen Niilo Jaakolan jäämistöstä ja löytäjänä oli hän maisteri poikansa Heikki Jaakola joka on muutamaaan kertaan osallistunut Karjalaan ja Pyhäjärvelle suuntautuneelle matkalle.

Vernitsan lahjoitusmaatalontilojen asutustiloiksi päästyä 20.10.1924

Hyvät herrat Helsingistä, sallikaa minun sanoa Teidät tervetullehiksi näille raukoille rajoille, Karjalamme Kannakselle vuokramaille Vernitsalle.

Kauan teitä kaipasimme odotimme, uottelimme asutuskirjan antajiksi Vernitsan verotiloille.

Tuskin saanemme sanoja löytäneemme lausehia millä ilmaista ilomme Hallituksen harkinnasta ostamasta orjaseudun, Vernitsan vapauttamasta torpparinta toisen alta päästämästä päivätoista.

Vielä on joku joukossamme joka saattaisi sanella muistoistansa mustat päivät, ropottia raataessa päivätoita toimiessa.

Olo oli niin orjallista. Kaks' oli päivää pääskytysten, päivän nousu, päivän lasku. Siin' ol' mitta miehen päivän, tutkittu ei tuntioloita kahdeksaa ei katsottuna.

Myös tosi työ ol' torppareilla kestäessä konnuillansa. Jos vain vihastui vouti hermostui herra milloin, silloin vinkui vieras ruoska saapui julistus julma:

“Matti maaltani vaella, konna joutuin konnuiltasi, olit voudille vihainen heristelit herrallesi”.

Siin ol' tuomio totinen, kärejään ei käskettyä, uotettu ei oikeutta. Käydä täytyi käskettyä tunnottoman tuomittuna.

Vernitsalla vallinneista muistot näin on mustanlaiset,

eletyistä ennen muinoin. Vaan kiitos harras hallituksen, kiitos herroille hyville!

Vielä on kyntäjät kylässä, viljelijät Vernitsalla, taattojensa tanhuvilla, vapauttaan varttuvina, odottavat onnekasta, halailtua huomentansa, konsa on kontu omana, koti oman konnun päällä.

Eläköön vapaus vankka orjamailla entisillä, Vernitsan verotiloilla. Valkene valoisa huomen meidän kylän kyntäjille!

JUHO SIRKIÄ

Vernitsan talonpojat saivat itsenäisyytenä niinkin myöhään kuin 1924. Sortanlahden Rautakorvessa oli myös maanviljelijöitä, ja siellä asui tunnettu runoilija ”Korvenukko”, Juho Sirkä, joka kirjoitti oheisen kronikan asutustilalliseksi pääsystä.

Ruiskylvö Montrualla 1941

Eivät ehtineet karjalaiset juurtua uusiin oloihin, kun toivon kipinä alkoi orastaa mielessä koti-Karjalasta. Euroopan myllerrykset tempasivat Suomen varus-tautumaan rajojen vartiointiin kesän kynnyksellä 1941.

Heinän teko jäi kesken, kun miehet kutsuttiin kenttäharmaisiin. Rajaa vartioitiin, kun koskemattomuutta loukattiin, niin puolustettiin. Otetaan menetetty takaisin, niin oli ajan henki. Suomi oli suursodan myllerryksessä mukana. Menetetty Karjalan kannas valattiin takaisin.

Kuntiin perustettiin kunnan esikunta hoitamaan käytännön asioita ja paluuta kotiseudulle. Ensiksi palasivat työkuntoiset valmistelemaan perheitten paluuta. Siivoustyöryhmät kulivat järjestelmällisesti talosta taloon, rikkiä polttamalla saatiin syöpäläiset poistetuksi. Isäni **Antti Pohjolainen** vastasi esikunnan toimesta siivousryhmien ja alkuvuokkojen ruokahuollosta sotilashallinnon alaisena. Antin poika **Esko**, 13-vuoden ikäisenä, pääsi esikunnan läheteiksi isänsä vastuulla. Lähetit majoittuivat Pyhäkylän koulun naapurissa pienessä talossa, jossa esikunnan muonavarasto sijaitti. Yhteydenpitoa ja

muonatäydennystä puhdistusryhmille eri kyliin. Lähettikavereista muistan Kaarle Viikan, oli sen verran vanhempi, että lähti vapaaehtoisena asepalvelukseen.

Lokakuun puolella isä kertoi suunnitelmasta minulle. Lauantaina lähdetään ruiskylvölle Montrualle. Pyhäkylään oli kerätty sota-saalishevosia melkoinen lauma. Kahden hevosen voimalla kovapyöräkärryn kolkkeessa ajoin kotipellon laitaa Montrualle.

Äes ja tarvittavat varusteet isä oli katsonut valmiiksi, ne otettiin matkan varrelta. Maa oli ajeltu syysviljalle, ajoin sen kertaalleen. Isä kylvi siemenen käsikylvönä. Hevoset saivat levätä välillä.

Kävin naapurin rakennuksia katsomassa, missä kunnossa mahtavat olla. Silloin huomasi, kylä oli autio, aavemainen, ainoastaan kolme asukasta oli palannut. Ei minkäänlaista ihmisen liikettä, vain syysusva leijaili kylän yllä.

Lähdin uudelle kierrokselle peittämään kylvöstä. Hevoset laiskistuivat ja työ alkoi hidastua. Mieleeni tuli, jos kävisi katsomassa sarkojen alapäässä olevan **Arvi Kainulaisen** talon kuntoa. Aikaa oli kulunut ja syys-

Kuvassa Pohjolaista, vasemmalta Jyrki, Paavo, Esko, Marko, Tero ja Antti Montrualla kesällä 2010. Peltoaukeaman laidalla Esko kertoo syksyn 1941 kylvötapahetusta nuoremmille. Kuva: Paavo Jalo.

päivä alkoi hämärtyä. Toiesin, että parasta saada työ päätökseen ja päästä ennen pimeän tuloa kohti Pyhäkylä. Sain työn tehtyä toivossa, että ensi kesänä leikataan ruista omalta maalta.

Hevoskärryissä ajaessa pois päin ajatukset harhailivat päivän tapahtumassa. Mahtaako kylvös ehtiä orastumaan ennen talven tuloa, vai tuliko siementä tarpeeksi.

Venäläisten perääntymisvaiheessa metsävihollisia jäi

piileskelemään metsien suolaan, ja nälkä pakotti niitä antautumaan. Aikainen lumen tulo paljasti olinpaikkoja. Kertomani Kainulaisen Arvin talon pihasta paljastui perunamaalta lumen alta perunamaassa käynnin jäljet.

IS-osaston yllättäessä ulkorakennuksessa majailevat neuvostosotilaat antautuivat ilman laukausten vaihtoa. Heillä oli monipuolinen aseistus, mutta olivat henkisesti lamaantuneet.

Näitä sotilaita kuulustel-

tiin esikunnassa, kertoivat äestäjäpojasta pellolla, olivat seuranneet koko kylvötapahetusta.

Kuinka Esko-pojan olisi käynyt, jos olisi lähtenyt katsomaan naapurin rakennuksia? Oliko laiskat hevoset ja lyhyt syyspäivä kohtalona, että sain niittää omaa kylvöstä kesällä 1942.

Isäni on poistunut tästä ajasta. Mieleeni on tullut ajatus, mistä isä silloin sai rukiin siemenen? Olisiko jossain kolhoosin varas-

toon jäänyt siemenruista. Todentuntuisempaa olisi, kun isä haki esikunnan muonatäydennyksen kerran viikossa vanhan Suomen puolelta Parikkalasta, että tällä matkalla hän hankki siemenet.

Kylvettiinköhän vuonna 1941 syksyllä Pyhäjärvellä ruista toisissakin kylissä? Keskustelu jatkuu, terveisin

ESKO
POHJOLAINEN, 83 v
Keikyän Sastamalasta

Porissalaisen porinoita: Musiikillisia muistoja Pyhäjärveltä

Kirjoittelua näyttää seuraavan sellainen sääntö, että kaiken palautteen puutteessa voi huoletta ajatella esittäneensä asiat ainakin suunnilleen kohdalleen, sillä virheistä tulee kyllä virkeää palautetta. Tästä palautteesta lohtuna toteamus, että on saanut ainakin yhden lukijan, mutta muutenhan kokemus on kuin laiskanlaksy koulusta tai joutumisen nurkkaan.

Eihän se Käkisalmen yhteiskoulu maaliskuussa 1944 minnekään Mustolan hoviin mennyt, vaikka olen moista väittänyt. Kaverini, Kaukolan pojat **Tapani Paulavuo** ja **Vilho Sihvo** minua valistivat, että ensin oltiin evakossa Porkanien kansakoululla ja sitten Puputin huvilalla aseman takana. Minulla lieene ollut jälkimmäisen nimestä alun perin väärä käsitys. Edellistä en muista ollenkaan. Kuka kääkee luottamaan muistiin, kun vinttikamarissa on alkanut vetää!

Enpä olisi tähän julkiripiin päätynt, jollei käteeni olisi osunut laulukirja, josta Käkisalmissa mainio opettajamme dir.musices **Antti Neuvonen** meille valitsi lauluja. Tunnit alkoivat

muistaakseni (kaikki sillä varauksella, että menee pieleen) aina samalla tavalla eli hengitys-, ääntämis- ja kaa-

Antti komensi: ”Kädet pallean ja tukekaa, hengittäkää syvään”, ja sitten laulettiin ääntämisrimpsuja ja kaavoja.

Ensin tulivat ääntämis-harjoitukset: ro-mu-to-mu-ko-va-lo-vi-moo (kolmesti) hii-li-pii-ri-sii-pi-kii-tos-mii (kolmesti) ran-nal-la-san-nal-la-maa on-tos-sa-hon-gas-sa-on (kerran)

Seuraavana järjestyksessä olivat duurikaavat: do-re-do; re-do; mi-fa-re-do; fa-mi-fa-re-do etc. c:stä aina yli asteikon. Sitten viritettiin vastaavat mollikaavat la-si-do-la-mi-do-si-la; si-do-la-mi-do-si-la jne.

Tytöt kiltteinä seurasivat opetuksen kaanonita har-taasti, mutta pojat olivat kaltaisinaan. Joku neropatti kehitti mollikaavoista version, joka saavutti poikien yleisen suosion. Antti kulki luokassa eri puolilla. Kun hänen sijaintinsa näytti kyl-lin kaukaiselta, kulloinenkin sissiryhmä hoilasi seuraavasti:

Toiset ne laulo, mie kusin vaan Kaarlahdesta Hiitolaan vaikkei mua kusetanukaan.

Antti sai korviinsa kaa-vatekstin joukosta outoja vivahteita, kulki rivien välissä ja pauhasi: Mitä te laulatte, mitä te laulatte?! Ja sissit lauloivat naamat totisina laasiidoolaa jne. Minulla ei ollut rohkeutta liittyä sisseihin, vaikka mieli teki.

Se Neuvosen hengitys- ja ääntämisopetus oli kulan arvoista. En tiedä, mahtaanko nykyisiä koululaisia lainkaan opettaa puhumaan äidinkieltään; kun kuulee heidän puhuvan radion ja tv:n haastatteluissa, niin kovin usein puhe on pahanpäiväistä mokellusta. Eihän heitä pahemmin taideta laulamaankaan opettaa, kun rokin pitää raikua.

Olen luennoitsijana usein mielessäni kiitellyt Anttia siitä, että ääni on toiminut ja ilma puhuessa riittänyt hänen oivallisen ohjauksensa johdosta.

Etenkin ottaen huomioon musiikin niukan viikotuntimäärän ja luokkien levottomuuden Neuvonen

saavutti hämmästyttäviä tuloksia. Kun toinen luokka oli loppumassa, Antti piti laulukokeet. Hän piirsi taululle viivaston nuotteineen, komensi jokaisen vuorolleen korokkeen äärelle, osoitti karttakepillä nuotteja, ja itse kunkin piti laulaa kepin komennossa taitonsa mukaan.

Niin piti Lehtisenkin. Keppi keikkui viivastolla, tanssi ja tanssi, ja Lehtinen punnersi voimain takaa. Kova oli koitos. Ikuisuuden jälkeen keppi pysähtyi. ”Kyllä laulat hyvin”, mutisi Antti ja piti taukoa. Näytti lupaavalta.

”Laulat niin hyvin, että voisin antaa sinulle kymppin.” Tauko. Tuntui, että elämän tähtihetki lähestyi.

”En ole koskaan antanut kenellekään toisluokkalaiselle kymppiä. Sinulle voisin nyt antaa.” Pitkä tauko. Aina kirkkaammin tähti vilkutteli.

”Mutta kun en ole antanut ennen, en anna nytäkään. Yhdeksän.” Tähti sammui.

Yhä se on ysi minun papereissani, kun ei kolmatta luokkaa tullutkaan. Päästivät minut Lauttakylässä kolmannelta lahjaksi, laulamatta.

Mutta Pyhäkylän kansakoulusta en päässyt ollenkaan lahjaksi. Eemeli mää-räsi, että minun piti esittää päätöksessä yksinlauluna ”Karjalan maa”, komea ajankohtainen kappale.

Eemeli oli epämusikaalinen. Hän oli joutunut kovalla työllä ja lujalla päättäväisyydellä opiskelemaan harmoninsoittotaidon. Harmonin ääressä laulaessaan hän ”murti suuta, väänsi päätä”, mihin oppilaat tietysti suhtautuivat parstä peruslukemilla.

No, harjoittelin Karjalan maata Anni Jormakan johdattamana. Odotin esiintymisvuoroni alkaessa häntä säestämään, mutta jostain ihme syystä soittajan jakkaran miehittikin Korhonen. Ehkä arveli, että laulun miehistä aktiviteettia vaativa teksti edellytti miespuolisia säestäjiä.

Mikäpä siinä, mutta harmonin ensimmäisten sävelten kuullessa minut valtasi kauhistus ja kurkun kuristus. Aloitus oli hirmuisen korkealta, aivan päin seinää tai oikeammin kattoa. Tutisivat siinä pojan ääni ja polvet, ja kyllä se ”maa polo armas” oli tehdä laulajasta poloisen, mutta jotenkuten luistelin kohdan

yli leikkien koloratuurisopraanoa. Mahdollisesti oli oktaavi kukkuraa, en osaa sanoa.

Aina tuo paikka myöhemminkin on muistuttanut painajaisesta. En tullut koskaan säestäjältä kysyneeksi, olisiko hän havainnut esityksessä jotain outoa.

ERKKI LEHTINEN

PYHÄJÄRVI- SÄÄTIÖN KOTISIVUT

löytyvät osoitteesta:
www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Tilaa Pyhäjärvi-lehti omaksi, ystävälle tai sukulaiselle lahjaksi p. 040 730 2622

Pyhäjärvi

Käsityöaiheet ja -mallit eivät tunteneet rajoja Karjalassa

Leena Jääskeläisen valmistamissa käsitoissa on kautta koko Karjalan tuttuja koristeaiheita. Jääskeläinen (kuva alh.) esiintyi itse valmistamassaan karjalaisen naisen kansanpukuna tunnetussa sarafaanissa. Kuvat: Aune Soppela.

Elämää luovutetussa Karjalassa teemana käsityöt -ilta kokosi Karjalatalolle huonossa säässäkin alun neljäntäkymmentä osallistujaa. Luennoitsijoina ja töittensä esittelijöinä olivat seppämestari **Jouko Nieminen** Vantaalta ja taiteen- ja kansatieteen tutkija, FM **Leena Jääskeläinen** Joensuusta.

Seppänä ulkomaita myöten mainetta niittäneen Jouko Niemisen esitelmän aiheena olivat sepän työt ennen ja tänään. Sen lisäksi että Nieminen on suorittanut sepän ylemmän ammattitutkinnon, hän on opiskellut metallitaidetta Taideteollisessa korkeakoulussa. Seppämestari esitteli näytteille tuomiaan perinteisen maaseutuyhteiskunnan vanhoja työkaluja, joiden mallikappaleita hänen kokoelmassaan on mm. luovutetun Karjalan alueelta. Sinne ulottuvat myös hänen juurensa.

Nykypäivinäkin ihmiset tilaavat näitä ajan saatossa

parhaiksi koettujen vanhojen mallien mukaisia työkaluja ja pihoilleen mm. taidokkaita metallisia portteja.

Nieminen on itse itsensä työllistävä myös Suomen suurin metalliseppien työllistäjä. Hänen itsensä lisäksi Vantaalla pajassa työskentelee kaksi muuta seppä. Yleensä nykypäivän sepät ovat yksin työskenteleviä yrittäjiä. Nieminen on osallistunut useisiin näyttelyihin koti- ja ulkomaille sekä toiminut alansa koulutus- ja luennointitehtävissä.

Leena Jääskeläisen esityksen painopiste oli moneen kertaan muuttuneen itärajan kummallakin puolella Karjalan alueella esiintyneessä karjalaisessa käsityöperinteessä. Hän puhui myös tutkimuksiin perustuvaa tietoa kahden Karjalan vuorovaikutuksesta ja yhteispiirteistä käsitoissa. Pietarin taideakatemiasta valmistunut, petroskoilaissyntyinen Leena Jääskeläinen on asunut ja työskennellyt Joen-

suussa jo 14 vuotta. Hän on tutkinut Suomen ja Venäjän museoiden karjalaisia kokoelmia, joista hänellä on hyvin laaja kuva-aineisto. Jääskeläinen pitää kulttuurin ja perinteisen kansanpuvun valmistuskursseja.

Karjalainen käsityöperinne, mallistot ja kirjonta-aiheet ovat esiintyneet hyvin samanlaisina niin Vienan Karjalassa, Petroskoin seudulla kuin luovutetulla alueella. Varsinkin ortodoksisen uskontoon jollain tavoin liittyvissä perinteisissä tekstiileissä, kuten käsipaikoissa, kansanpuvuissa, joita sanotaan sarafaaneiksi ja fereseiksi, ja muissa juhliin ja arkeenkin liittyvissä esineissä, on runsaasti yhtäläisyyksiä.

Suomenpuoleisessa Karjalassa, Kannaksella koristeaiheet ovat olleet samoista perusteemoista lähteviä, mutta pohjoisempaan ja idempään aiheet on toteutettu runsaampina ja rikkaampina versioina.

Käsityö on myös Karja-

lan Liiton ensi vuonna Lahdessa järjestettävien laulujuhlien teemana. Aihepiiriin palataan myös ensi vuonna Karjalatalolla neljästi järjestettävissä teemailloissa.

Teemaillassa ortodoksisuus

Viimeisenä tämän vuoden teemailtojen aiheena 10.11.klo 18.00 Karjalatalolla on esillä Ortodoksinen usko ja elämäntapa.

Pastori **Teo Merras** puhuu ortodoksisesta uskosta ja tavoista kirkon pyhien toimitusten näkökulmasta. Filosofin FT **Heikki A. Kovalainen** käsittelee ortodoksista elämänsäntettä filosofin näkökulmasta ja karjalaisesta sukutaustastaan ponnistaen.

Sukututkija **Johannes Sidoroff** opastaa ortodoksisen sukututkimukseen.

KAARINA
PÄRSSINEN

Ahvenfileet limettimehussa

Kotikokin kertomaa

Uusia ruokareseptejä löytyy keittokirjojen lisäksi internetistä ja kaupallisista lehdistä, mutta kyllä puskardiosta ja ystäväpiiristäkin tarttuu hyviä reseptejä mieleen. Minun kalaporukani yksi jäsen kertoi taannoin ohimennen, kuinka hyvältä maistuvat lohivii-paleet limettimehussa.

Minä siitä heti kokeilemaan, ja erinomaistahan se oli. Kehuin ruokaa kodissamme tehdyn putki- ja keittiöremontin lopputar-

kistuksen yhteydessä nuorehkolle rastatukkaiselle kirvesmiehelle, joka totesi, että vielä parempaa tulee, jos panet lohien sijasta limettimehuun vähärasvaisempaa kalaa, esimerkiksi kuhua tai ahventa. Totesin sitten putkiremonttiporukan pomolle, että sinulla on kirvesmiehenä aikamoinen herkkuasiantutija. Sain vastauksen, että mies onkin pohjakoulutukseltaan kokki.

Tuon tapauksen jälkeen olen pannut useaan otteeseen ahvenfileitä limettimehuun, ja menestys on ollut taattu. Tänä kesänä ahventa nousikin pikkuvaapulla

niin runsaasti, että niitä riitti myös paistettavaksi ja savustettavaksi. Mutta näin tehdään ahvenfileet limettimehussa:

Puristetaan kannella suljettavan astian pohjalle reilusti limettimehua, (ei siis sitruunamehua, joka on liian hapanta). Pannaan mehuun mahdollisimman tuoreita ahvenfileitä; isommat paloitetuina, päälle vain pikkuriikkisen hienoa merisuolaa, mustapippuria ja tilliä. Sitten puristetaan taas lime-hedelmän mehua ja sama uudestaan, fileiden määrästä riippuen useampia kerroksia. Limettime-

hua tulee olla niin paljon, että kun lopulta fileet painellaan tiiviisti astian pohjaa vasten, päällimmäisetkin uivat mehussa. Sitten vain kansi kiinni ja jääkaappiin kypsyttämään.

Jo 12 tunnin perästä astiassa on valkoiseksi kypsyneitä ja ihanasti maustuneita ahvenfileitä, joiden kalan makua limettimehu ei hävitä, vaan ihanasti täydentää.

Filepalat maistuvat ruisleivän ja piiraan päällä tai sitten ihan vaikka pääruokana keitettyjen perunoiden kanssa.

JUHANI FORSBERG

Viipurin Linnan Ritarit ry:n standaari Pekka Pusalle

Pöytäviirin luovutustilaisuudessa, henkilöt vasemmalta Jorma Koistinen (hall. pj.), Pekka Pusa, Matti Lepistö (hall. jäsen), Martti Luukko (hall. siht.)

Viipurin Linnan Ritarien edustajat luovuttivat 20. syyskuuta 2011 yhdistyksen pöytästandaarin nro VII kunniapuheenjohtaja **Pekka Pusalle**.

Pusa sai tämän viirin ensimmäisenä pyhäjärveläisenä tunnustuksena hänen työstään viipurilaisen hengen ja kulttuurin ylläpitämisestä ja monivuotisesta jäsenyydestään yhdistyksessä. Tämä huomionosoitus ja kiitollisuus ovat jälleen esimerkki siitä, miten yksittäinen henkilö voi omalla toiminnallaan ylläpitää karjalaista perinnettä uusilla asuinsijoillaan.

Pekka Pusa on syntynyt Viipurissa Säiniön Luurinmäessä 11.5.1925. Hän vietti lapsuutensa viisivuotiaasta lähtien Vpl. Pyhäjärvellä isänsä **Jalmari Pusan** sukulilalla talvisotaan saakka.

Kosketuksen sotaan Pusa sai jo 14-vuotiaana viedessä Jalmarinpäivän (20.11.) kakut isälleen Rautuun siellä oleville suojajoukoille. Uteliaana nuorukaisena hän sai jäädä komentajan luvala tarkkailemaan miesten puuhia, kunnes 30.11.1939 aamulla alkoi vihollisen tykistön tulitus. Tästä hetkestä syntyi Pusan maanpuolustushenki, joka jatkuu näihin päiviin asti.

Evakkotaival päättyi Vammalaan, josta Pusa muutti vuonna 1957 Helsinkiin. Täällä hän suoritti pitkän elämäntyönsä SKS-teknikka Oy:n kuljetus- ja varastopäällikkönä, peräti 30 vuotta.

Viipurin Linnan Ritarit ry:n pöytäviiri. Viipurin Linnan Ritarit ry:n tarkoituksena on toimia Helsingin kaupungissa rekisteröidyn Viipurin Urheilijat ry nimisen urheiluseuran tukijärjestönä sekä tukea sen toimintaa ja tarkoituksia. Yhdistys vaalii myös Viipurin Urheilijat ry:n synnyinkaupungin Viipurin historiaa sekä kaupungin historiallista kaupunkikuvaa. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys järjestää juhlia, kokouksia ja matkoja jäsenilleen, sekä tässä mainittuun tarkoitukseen ja toimintaan liittyviä näyttelyitä ja tapahtumia. Yhdistys voi jakaa myös stipendejä lahjakkaille urheilijoille sekä Viipurin historian ja Viipurin historiallisen kaupunkikuvan vaalimiseksi yksityisille henkilöille ja yhteisöille.

Isänmaallisena miehenä ja perinnetyöstä kiinnostuneena Pusa ohjautui moniin luottamustehtäviin, joista mainittakoon: Helsingin Sotaveteraanit ry:n jäsen, Viipurin Suojeluskunta ja Lotta Svärd-piirin Perinneilta ry:n hallituksen jäsen, Suomen Reservin Aliupseerien Liiton perustajajäsen.

Eläkepäivinä Pusa omistautui musiikin pariin. Hän liittyi Helsingin Sotaveteraanikuoroon, missä toimi 23 vuotta. Pusan kyvyt ja ansiot eri luottamustehtävissä johtivat hänet ensin kuoron hallituksen varapuheenjohtajaksi 1988-1995 ja puheenjohtajaksi vuodesta 1995 lähtien.

Tunnustuksena Pusan arvokkaasta työstä isänmaan hyväksi hän on saanut lukuisia kunniamerkkejä: Talvi- ja jatkosodan muistomitalit, Suomen Valkoisen Ruusun I lk:n mitalin kultaristein, Kolmen Kannaksen koukkaajien ristin, Päämajan muistoristin, Karjalan ristin, Keskuskaupparikamarin 20-vuotisansiomerkkin, Suojeluskuntain muistoristin, Suomen Sotaveteraaniliiton kultaisen ansioristin, Suomen Sotainvalidien Liiton kultaisen ansioristin ja Helsingin Sotaveteraanipiirin hopeisen ansiomerkkin.

Sairaudesta johtuen Pekka Pusa asuu nyt Oulunkylän veteraanitalossa Helsingissä.

KAUKO
HINKKANEN

Lippuvartiot Pyhäjärvijuhlissa

Pyhäjärvi-säätiö on hankkinut aikoinaan Suomen- ja Pyhäjärvi-säätiön liput sekä airutnauhat, koska Pyhäjärvijuhlien ohjelmaan kuuluvat liput lippuvartioineen. Suomen lipun käytöstä on ohjeet säätiön arkistossa.

Kun Suomen lippu viedään juhlavasti ennen messua kirkkoon tai messun jälkeen liput poistuvat kirkosta, Suomen lipulla on oltava lippuvartio lipunkantajan molemmilla puolilla. Lippuvartiossa nainen on lipunkantajan oikealla puolella ja mies vasemmalla puolella. Juhlassamme myös säätiön lipulla on lippuvartio. Airutnauha kulkee miehellä oikealta olkapäältä rinnan yli alas vasemmalle ja naisella airutnauha laskeutuu vasemmalta olkapäältä alas oikealle. Sinivalkoisessa airutnauhassa sininen väri on nauhan alapuolella. Punamustassa airutnauhassa musta väri on nauhan alapuolella.

Airutnauhaa ei yleensä käytetä kansallispuvun kanssa. Mutta poikkeuksiakin on. Airutnauhoja käytetään tilanteen vaatiessa silloin, kun juhlan yleisökin on enimmäkseen kansallispukuista, niin kuin Pyhäjärvijuhlissa.

Kirkosta poistuttaessa lippukulkueelle esitetään ”isänmaallishenkistä” saattomusiikkia. Sankarihaudoilla on aikaisempina vuosina puhujan lisäksi esiintynyt mm. mieskuoro sekä hyvin usein torvisoittokunta, joka on myös säestänyt yhteisesti laulettua isänmaallisen virren.

Seppeleet lasketaan Karjalaan jääneiden vainajien ja Sankarivainajien muistomerkeille. Säätiön edustaja laskee kummallekin muistomerkeille vierellään juhlat järjestävän Karjalaseuran edustaja. Seppelenuhoissa kunnianosoitukset ovat kummaltakin järjestöltä, joiden edustajat ovat tasapuolisesti läsnä kummallakin muistomerkillä.

Päiväjuhlissa liput ovat usein esiintymisnäyttämön molemmin puolin. Suomen lippu on silloin katsomosta käsin vasemmassa reunassa.

Kuvassa airueet kesällä 2007 Pyhäjärvi-juhlilla Tampereella.

PYHÄJÄRVI-tuotteita

* **Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotishistoriikki.** 136 sivua, runsaasti valokuvia ja muisteluja niin säätiön alkua ajoilta kuin eri paikkakunnilla pidetyistä juhlista ja muista pyhäjärveläisten tapahtumista. Hinta 20 euroa + postikulut.

* **Isännänviiri** (suunniteltu Kaarle Viika) koko 45x400 cm. Hinta 75 euroa + postikulut

* **Vpl. Pyhäjärvi pöytästandaari** (suunniteltu Kaarle Viika) jälleen saatavana hinta 42 euroa + postikulut.

* **Reino O. Kukko ja Kaarle Viika, Vpl. Pyhäjärvi** v. 1989 ilmestynyt kuvateosta edelleen saatavissa. Runsaan kuvamateriaalin lisäksi kirjassa on laaja historiaosuus entisestä kotipitäjästämmme sekä murrenasto selityksineen. Hinta 25 euroa + postikulut.

* **Tilaukset säätiön asiamies**
Pirjo Kiiala puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@luukku.com

Kyläretkellä vuoden 1770 Pyhäjärvellä, osa 2: Pyhäkylä

Kyläretken toinen kohde on Pyhäkylä. Verokartta on vuodelta 1774 ja kylä on kartoitettu myös vuonna 1835, kun valmisteltiin Taubilan ja seurakunnan tilusten järjestelyä. Isojaon kartoista saadaan lisätietoa 1880-luvulta. Seuraan pääasiassa vanhinta karttaa, mutta tarvittaessa täydennän tietämystä uudempien tietojen pohjalta.

Vuonna 1774 kylässä asui lähes 300 asukasta, heistä noin sata oli ajalle tyypillisesti nykyisten normien mukaan työikäisiä eli yli 20-vuotiaita ja yli 60-vuotiaita ei ollut montaa, vain yhdeksän. Hevosia oli 79, lypsäviä ja nuorta karjaa oli noin 300 päättä ja lampaista suunnilleen saman verran. Asutusta oli vain Pyhäsilalta Tienristiin kulkevan tien ja kirkon muodostamassa kolmiossa. Kierrän ensin kylää samassa järjestyksessä kuin Pyhäkylän koulupiirin kirjassa "Kaunista Vpl Pyhäjärveä", jossa käytettyyn talonumerointiin on tekstissä viittauksia.

Kirkko ja pitäjäntupa

Pyhäjärven kirkko oli keskellä pitäjää, mutta ei keskellä kylää, kun asutuksen painopiste oli parin kilometrin päässä. Kirkko seisoi uutuuttaan hohtaen, se oli valmistunut yhdeksän vuotta aiemmin v. 1765.

Kirkkopiha oli lähes neliskulmainen ja kirkkotarhaan johti kolme porttia, pohjoisesta, idästä ja etelästä. Kun vanha kirkko oli ollut varmasti pystyssä kymmentä vuotta aiemmin, sen jälkiä pitäisi näkyä kartoissa. Kun niitä ei ole, tulkiten sen niin, että uusi kirkko on rakennettu suunnilleen vanhan paikalle.

Aivan kirkon vieressä Larjavaan johtavan tien toisella puolella oli pitäjäntupa, joka oli myös vuoden 1835 kartassa. Vuoden 1818 henkikirja kertoo, että pitäjäntuvalla asuivat Johan Wanhanen ja Maria Niukainen. Kyläkirja mainitsee, että pitäjäntupa paloi vuonna 1880.

Ala-Pappilan rakennus oli v. 1774 olemassa ja se sijaitsi lähempänä rantaa ja hieman kauempana kuin viimeinen rakennus, näin sijaintia on kuvattu kirjoissa. Pappilan pellot olivat olemassa ja tie pappilaan kulki kirkon editse alas järvelle ja sieltä rantaa pitkin. Vuoteen 1835 mennessä oli kulku muutettu suoraan Auhtuan risteyksestä.

Kirkkoherran pappilaan kuului kaksi torppaa. Toinen sijaitsi Haukkaniemessä, talo oli alhaalla niemessä aivan rannassa ja peltoja vain alatasanteella ja tässä torpassa asui Anders Sallinen. Toinen torppa sijaitsi

aluksi vajaa sata metrin Musakan Lomarannasta kirkon suuntaan, mutta vuonna 1835 paikalla oli kolmaskin torppa, juuri Musakan rakennuksen paikkeilla. Näiden torppien asukkaita ei ollut nimetty. Ehkä joku on Karjalan matkallaan majoittunut tietämättään esivanhempiensa asuinpaikassa. Ala-Pappilaan oli kirjattu torppareineen 20 asukasta, 15 hevosta, 61 nautaa ja 34 lammasta.

1774, H: Pusa

Jatkan kyläretkeä kirkolta Auhtuan kautta kohti Pyhäsiltaa, alatie näytti noudattavan koko matkan ajan nykyistä reittiä. Nykyisellä tarkoitettiin tietysti evakomatkaa edeltänyttä aikaa.

Ennen Auhtua järven puolella oli pappilan pelttoa ja toisella puolella metsää, kunnes oikealle puolelle tulivat kyläkirjan mainitsemat Nälkäpellot. Auhtuan risteyksestä Katilaan lähtevän tien molemmin puolin oli hovin torppa, toisen torpan pellot apteekin seutuvilla ja toisen Auhtuan ja Ylä-Pappilan välissä. Ns. ylätieta ei vielä siihen aikaan ollut, vuonna 1835 se oli jo käytössä.

Sitten edessä näkyi kohteita, joita en odottanut. Vuoden 1774 kartassa tien oikealla puolella alkoivat Ylä-Pappilan kohdalla Pusan pellot, pappilaa ei vielä siinä ollut. Suur-Pusa ja Ranta-Pusahan olivat aivan toisaalla. Pusan kaksi taloa sijaitsivat viimeisen kanttorilan (kyläkartan talo 27) paikalla ja pellot jatkuivat Pöystinmäen kohdalle asti. Taloissa asui kahdeksan avioparia ja 42 asukasta. Hevosia oli seitsemän, nauttoja 28 ja lampaista 40, viljeltyä peltoalaa oli noin 15-20 ha. Ilmeisesti Thomas Tontti ja Martin Muli asuivat myös täällä. Paikasta on eräissä kirkonkirjoissa käytetty nimitystä Käsalanmäki.

Koko vanhaan kylään ei ollut tullut uusia pihapiirejä vuosien 1774 ja 1835 välillä. Kirkonkirjoissa ja henkikirjoissa esiintyvät tilojen numerot on merkitty karttaan eli asukkaiden ja asuinpaikkojen yhteys saadaan siitä kautta selville suunnilleen 1850-luvulle asti, jolloin muutot ylätien varteen lienevät tapahtuneet. Pusa oli Pyhäkylä 8.

Pyhäkylän hovi Leppäniemessä?

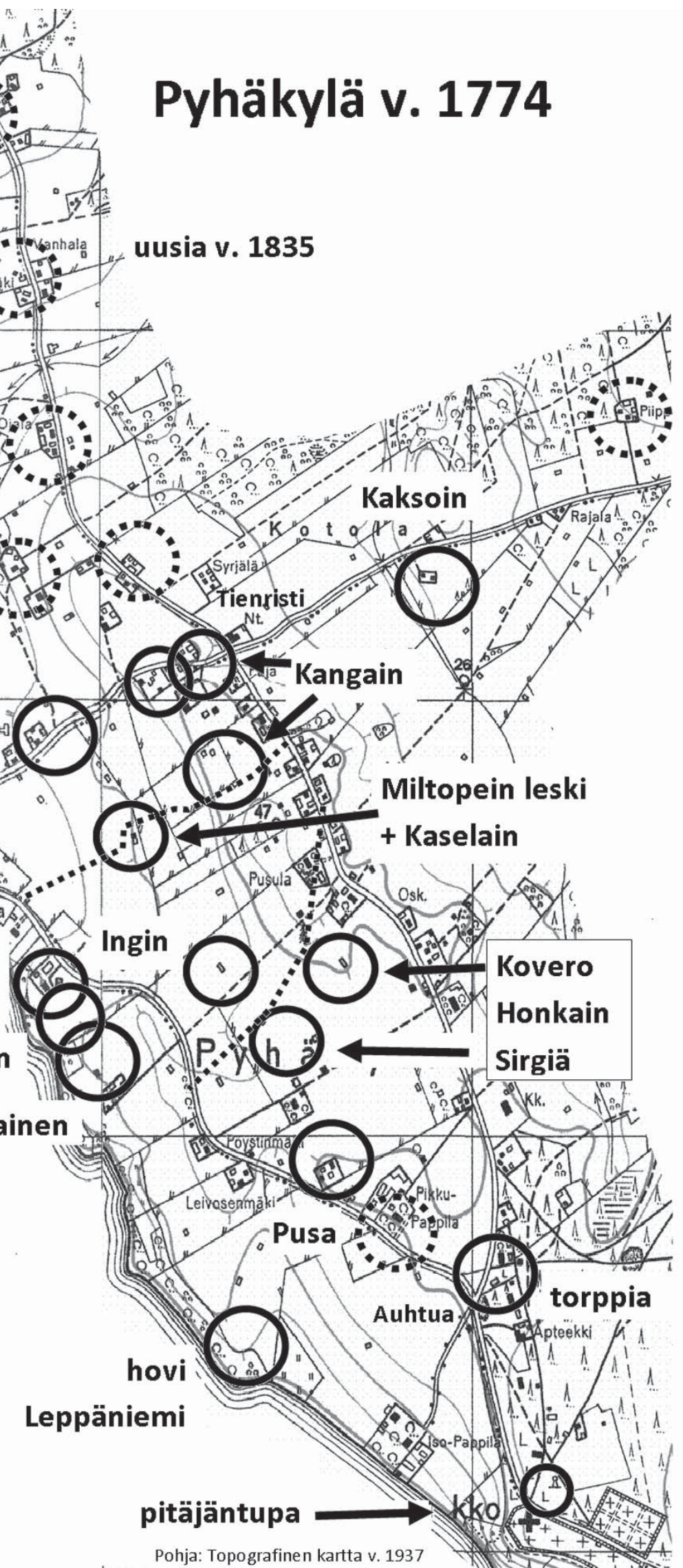
Ala-Pappilan pellot loppuivat tien rannan puolella Ylä-Pappilan kohdalla ja hovin pellot alkoivat. Nämä pellot jatkuivat Pöystinmäen mutkaan asti, josta tilusraja meni kohti järveä. Hovin rakennus sijaitsi Leppänie-

men kärjessä. Wiikan Vpl Pyhäjärvi -kirjassa löytyi maininta, että aikaisemmin 1500- ja 1600-luvulla Pyhäkylässä olisi ollut hovi. Oliko se Leppäniemessä vai jossain muualla?

Edellä mainittujen Nälkäpellon torppien lisäksi hovilla oli kaksi torppaa Katilassa, joka oli osa Pyhäkylää. Gaddila oli siihen aikaan eri paikka, palaan siihen myöhemmin. Torpat sijaitsivat suunnilleen samoissa paikoissa kuin Ylä- ja Ala-Katila (no:t 86 ja 87). Ylä-Katilan asukkaita olivat Henric ja Fabian Naskali, toisen asukkaita ei ollut mainittu.

Pyhäkylän torppareita, joiden asuinpaikasta ei ollut mainintaa, olivat siihen aikaan ainakin Martin Huhka ja Peter Lius. Torppari Henric Vuohelainen oli kuollut v. 1774 ja jälkeläiset muuttivat Rotjanlahteen.

Hovin alueella torppineen asui 35 henkilöä, heillä oli seitsemän hevosta, 21 lehmää ja 22 lammasta.

Topografinen kartta, johon piirretty talojen sijainnit.

Hovin niittyluettelosta löytyi Suutarinniitty ja paikka oli tiedossa myös ennen talvisotaa, se oli korotettu Suutarinpelloksi. Arvelen, että v. 1775 tiedettiin kenen suutarin, mutta ei enää 1930-luvulla.

Leppäniemen hovin alueelle muuttivat (tai siirrettiin) Valkiamäestä edellis-

sä lehdessä mainittu Pöysti, Puusniekat ja Nännimäiset 1780-luvulla. Vuoteen 1835 mennessä hovin lähistölle oli ilmestynyt kaksi uutta taloa, toinen rantaan entisen viereen ja toinen Kinnasen mökin (talo 30) kohdalle, siis hoville kulkevan tien varteen. Vasta myöhemmin Pöystit siirtyivät

alatieen tuntumaan ns. Pöystinmäelle ja heitä asui vielä 1910-luvulla paikalla, sen jälkeen vävy-Virolainen edusti sukua.

Kirkonkirjoissa, lähinnä rippikirjoissa, ja henkikirjoissa 1820-luvulta alkaen esiintyvä Pyhäkylä 10 tarkoittaa asuinpaikkana Leppäniemeä / Pöystinmäkeä.

Kirkonseutu 1774, 1835 ja 1885.

Sukuaan selvittävät voivat sillä viitteellä selvittää, ketä muita siellä asui kulloinkin.

Tässä vaiheessa alkoi as-karruttaa: oliko tämä todella paikka, josta kappalainen muutti Ylä-Pappilaan? Näinhän joka paikkaa kerrotaan. Pалаan ihmetelemään asiaa myöhemmin.

1774, I: Hongain

Jatketaan eteenpäin. Hovin ja Pusan naapurina oli Honkasen tila. Pellot ulottuivat rannasta sadan metrin levyisenä kaistaleena ja ne levisivät alatieen jälkeen ulottuen kilometrin verran mäkeen hieman myöhemmin rakennetun ylätien yli (talojen 62 – 64 eli Savolaisen kohdalta). Näiden peltöjen jälkeen päästään oikotietä kohti Tienristiä. Tie kulki tilojen rajalla ja sijaitsi kirkon suunnasta tullessa hieman ennen Ranta-Pusan ja Suur-Pusan välissä myöhemmin olleita kujasia.

Honkasen tilalla oli kaksi taloa, toinen noin 200 metriä alatieltä ylöspäin ja toinen puolen kilometrin päässä, hieman ennen Savolaisen taloa (62). Nimismiehen voi olettaa asuneen alemmassa talossa, kun vieressä olleen peltoalan nimi oli Länsmanin pelto. Lisäksi mainitaan Töllin pelto. Honkasen taloissa asui neljä avioparia ja 26 henkilöä ja heillä oli yhdeksän hevosta ja 23 lehmää. Tulkitsen asukaslistoja niin, että Koverot ja Sirkiät olivat myös tilan osakkaita. Pyhäkylä 9 viittaa Honkasen tilaan.

Kappalaisen puustelli Orbinskyn talon paikalla?

Honkasen jälkeen alatieen rannan puolella alkoivat Capellans Bohlet'in eli kappalaisen puustellin pellot. Ne jatkuivat Kuuvalan, siis puhelinkeskustalon (35) ohi. Pyhäkylän vuoden 1774 kartassa on kaksi rakennusta piirretty suurella talon kuvalla, toinen oli pappila ja toinen kappalaisen asumus, joka sijaitsi samalla rantakumpareella kuin Ranta-Pusan talo (34) myöhemmin, mutta hieman pohjoisempana.

Kappalaisella oli kaksi torppaa, toisessa asui Herasalainen ja se sijaitsi Kuuvan talon seutuvilla. Toinen

torppa oli Kotolassa, noin 700 metriä Tienrististä Lahnavalkaman suuntaan, tien oikealla puolella puron varressa, hieman kauempana tiestä kuin talo 89. Torpan asukas oli Kaksonen. Tämä torpan paikka oli asuttu jo 1500-luvulla ja kyläkirjassa (s. 111) mainittu muinais löytö, kuparisolki löydettiin em. puron yläjuoksun varrelta noin 400 metrin päästä.

Kappalaisen puustellissa asui seitsemän henkilöä, hevosia oli runsaasti eli kahdeksan, lehmä 31 ja lampaita kymmenkunta.

Puustellin edustalla Pyhäjärvenssä oli kaksi Orpiskalan kala-apajaa. Aikaisempaa historiaa penkoessani, törmäsin vuoden 1695 veroluetteloihin (suvannon-suvut.net, läänintilit). Pyhäjärven luettelossa oli neljä osaa, jotka ilmeisesti veronkerääjät / vuokraajat allekirjoittivat. Yhden oli allekirjoittanut Taube, toisen Albrecht Orbinsky, kolmannen Boisman (Kivipäärina, entisen kirkkoherran poika) ja neljännen nimeä en arvaile, kun selvää en saanut (Ivaskansaari, Wernitsa, Konevitsa ym.). Oletan Orbinskyn asuneen puustellin paikalla ja hän ei siis ollut kuka tahansa talonlinen, ja isovihan jälkeen jossain vaiheessa paikalle tuli kappalainen.

Kokki Ingin ja lukkari Barck

Johan ja Anders Inkisen pellot (1774, F ja G ja Pyhäkylä 6 ja 7) olivat kappalaista vastapäätä tien toisella puolella ja ne ulottuivat noin puolen kilometrin päähän mäelle. Päätilan talot olivat peltoalueen keskellä. Tilan torpan (Johan Ingin nuorempi?) pellot olivat ylätien tuntumassa (talo 54 ja 59 niillä seuduilla). Inkisten tilaan kuului myös rannan puolella Pyhäsilan ja kappalaisen puustellin välillä peltotilkkuja. Nämä olivat koulumestari / lukkari Barckin käytössä.

Ns. Vamperin rannassa (talo 36) oli kaksi taloa, arvattavasti toisessa asui lukkari. Inkisillä asui seitsemän pariskuntaa, 34 henkilöä ja hevosia oli kymmenen. Ehkä Henric Savolainen ja Michel Huhka asuivat myös tilalla?

Pyhäkylän verokartta an-

toi myös vihjeen siitä, että jossain olisi ollut kestiekivari, kun päätien varressa talon 159 kohdilla tien Pyhäkylän puolella on pari Kapakanniittyä. Wiikan kirja kertoo kirkon saamista lahjoituksista (s. 41): ”Upean alttariliinan, joka oli monenlaisin kuvioin ja linnunkuvin kirjailtu, lahjoitti v. 1760 kreivi Soltikoffin kokki, Anders Ingin.” Tämä viittaisi sopivasti siihen, että Anders Ingin piti Vamperin rannassa ravintolaa eli kievaria. Samassa paikassa mainitaan myöhemmin olleen Sibakoffin kestiekivarin.

1774, E: Miltopeuksen leski

Kievarin seutuvilta lähti mäelle toinen tie. Se kulki ensin niittyjen yli ja sitten teki hidastusmutkan entisen kappalaisen (Miltopeus) lesken hallitseman tilan pihapiirissä suunnilleen peltöjen puolivälissä. Kappalaisen lesken tilukset olivat keskellä peltoaukeaa ja tilalla asui viisi avioparia ja 21 henkilöä ja merkintä oli Pyhäkylä 4.

Lesken lisäksi muita asukkaita ei kartassa mainita. Päätellen muista tiedoista, että ainakin Kaasalaisia asui siinä. Tästä tie jatkui Bertil Kankaisen tilan halki yhtyen ylätiehen noin 400 metriä Tienrististä kirkolle päin ennen Suur-Pusaa.

1774, A ja C: Hentoin ja Äikäs

Vamperin rannan jälkeen ei Alatieen varressa ollut taloja ennen Pyhäsiltaa. Lähdetään täältä nousemaan Tienristin suuntaan. Mäellä näyttää aikojen kuluessa olleen monta nimeä. Kyläkirjassa puhutaan Eskolanmäestä, joissakin rippikirjoissa samaa näyttää tarkoittavan Akkasenmäki, Kankaisenmäki, Naskalinmäki jne.

Ensimmäisen rinteessä vastaantulevan tilan pellot levittäytyivät molemmiin puolin tietä. Verokartta kuvaa, että tie oli kirjaimellisesti kulkenut pihapiirin läpi ja näyttää siltä, että kahden tilan asukkaiksi mainitut Hentoin (tila A) ja Äikäs (tila C) asuivat samassa talossa ja että heillä oli yhteisviljelys. Rakennus oli suunnilleen kyläkirjan talon 41 kohdalla. Tämä tilan paikka on retkemme ensimmäinen,

jonka asukkailla isojaon aikaan oli sukuyhteys vuoteen 1774 asti. Tilojen nimet olivat Pyhäkylä 1 ja 3 1810-luvulta alkaen.

Vuoden 1774 asukkaista Äikäs lienee ollut paikalla ensimmäisenä ja Henttosen tulivat Miisuasta Paarinan kautta. Tiloilla oli aiemmin ollut muitakin asukkaita kuin verokirjassa mainitut. Mäelle nimen antanut Eschell Akkanen oli kuollut juuri ja hänen poika puolensa Matti Kaasalainen tuli perheineen v. 1772. Bertil Wirolainen oli muuttanut ennen verokartan tekoa pois Pattoisiin ja Peter Äijö Ivaskensaareen. Äikäs poistui tilalta ilmeisesti 1850-luvulla. Tilastot kertovat asukkaita olleen 42, seitsemän avioparia, yhdeksän hevosta, 30 nautaa ja 42 lammasta.

Isojaon aikaan paikalla oli Juho Kaasalaisen tila (41, 1¹). Tällöin talossa myös asunut Heikki Martinpoika Kaasalainen määrättiin siirtymään Pyhäsilan kupeeseen (1²), Tobias Vuohelaisen kauppa (39) rakennettiin muutaman vuoden kuluttua sille paikalle.

Matti Aataminpoika Henttosen Liisa-lesken talo (4²) oli alkuperäisessä pihapiirissä tien toisella puolella, Abraham Henttosen pojat Heikki ja Matti asuivat uudessa talossa (42, 3²). Tilan 3 toinen osa oli Peter Sibakow'lla (3¹, 101), tämä talo oli jo v. 1835 paikallaan.

1774, B ja D: Märten ja Bertil Kangain

Tienristin tuntumassa olivat kylän kaksi Kankaisen tilaa. Martin tilan kolme asuinrakennusta olivat Pyhäsilalta tulevan tien varressa. Bertil tilan pellot alkavat Tienrististä kirkolle päin ja kaksi asumusta sijaitsi mäen päällä parisataa metriä myöhempien Roinisen ja Mikkolan taloilta lounaaseen, entisen alatielle johtavan tien varressa. Tämä on siis se aiemmin mainittu tie, joka johti Vamperin talon kohdalle Miltopeuksen tilan läpi. Näyttää siltä, että tässäkin tapauksessa talonpoika osasi talonsa rakentaa kauniille paikalle aurinkorinteelle.

Kankaisten yhteensä vii-

dessä talossa asui 10 taloutta, 9 avioparia ja 55 henkilöä. Hevosia oli 9, lehmä 23, nuoria nautoja 17 ja lampaita 53. Kankaisten lisäksi muita asukkaita v. 1774 olivat Sarnin, Rongain ja Kaasalaisia.

Isojaossa tilan 2 asukkaat olivat Kalmpolven suunnalla, heistä Simo Talja (2¹) määrätään muuttamaan Tienristille (talo 55), Antti Virolainen jäi paikalleen (2², 103). Samoin muutamaa vuotta aiemmin Piikkiöstä Taubilan rengiksi tullut ja myöhemmin tilan hankkinut Robert Montan (2³, 43). Talo 43 on yksi vanhimmista uusista taloista, oli pystyssä jo vuonna 1835. Myöhemmin Montanin poika siirtyy Tienristille. Neljäntenä on

Tahvo Huppunen 2⁴, joka oli vain tilaosuuden omistaja ilman asumuksia.

Tilan 4 talot olivat Tienristillä. Tahvo Erikin Pusa (4¹, talo 48), Matti Henttosen leski (4² 41 vastakkaisella puolella) on jo aiemmin mainittu ja kolmantena olivat Tuomas ja Antti Juhanan Huuhka (4³ 46 ja 47). Pajaa vastapäätä oli myös kaksi taloa. Mikkolan pajan eteläpuolella harjanteella olevalle peltotilkulle oli annettu nimeksi Kalmiston pelto, ilmeisesti jossain vaiheessa oli luita löytynyt ja kyseessä oli ollut muinainen hautapaikka.

Ylätie kaartui ennen Suur-Pusaa kohti alatieta, vuonna 1835 tietä oli yläpäästään hieman siirretty. Sen varrella olevat tilat (Inkinen, Honkanen) käsiteltiin jo aiemmin.

Saunatuvat Tielammella

Koko Pyhäkylän asutus vuonna 1774 on edellä kierretty. Kaikilla tilallisilla oli siihen aikaan pitäjän pohjoisreunalla Tielammen seudulla Saunoinniitty, mutta rakennuksia ei kartalla esiintynyt. Vuoden 1835 karttaan lammen alueelle oli ilmestynyt kolme taloa, joilla oli jonkin verran peltoa.

Kyläkirjan tilojen 245 ja 248 alkujuuret ovat siis ainakin näin kaukana. Kolmas tila näkyy ko. kirjan takakannen kartassa Kruununmaan läntisessä reunassa Tielammelta Kähösuon

suuntaan. Joku sitkeä puurtaja oli halunnut raivata keskelle korpea oman pellon ja torpan, vuonna 1937 pienintäkään jälkeä ei ollut näkyvissä.

Pyhäkylässä mainittiin olleen yksi huono mylly, siitä on muistona topografisessa kartassa nimi Myllymäki. Mylly sijaitsi Tienristiltä Käkisalmeen johtavan tien varressa Kokinnotkossa. Kalmpolven ei vielä pääsyt suoraan, vaan oikotietä suon yli oli valmis vasta 1835 mennessä. Aikaisemmin tie kulki kovia maita pitkin tilan 113 kohdalta numeron 119 kohdalle ja siitä edelleen pohjoiseen yhtyen ennen Hepoharjua päätiehen.

Taubilan ja seurakunnan tilusvaihto

Vuoden 1835 kartan teon tarkoitus on ilmiselvästi ollut uusia Pyhäkylän ”asemakaava” kokoamalla seurakunnan tilukset ja virkailijat kirkon ympärille.

Karttojen perusteella voi päätellä, että hovin alue, siis Leppäniemi, Pöystinmäki ja Nälkäpellot (Pyhäkylä 10) sekä Katilan torpat siirtyivät seurakunnalle. Kappalaisen puustellin alue, joka oli aiemmin Ranta-Pusan seutuvilla, annettiin puolestaan hoville. Näin kirkon maat saatiin yhtenäisiksi, virallisesti muutos tapahtui ilmeisesti vuonna 1838, silloin pappiloiden maat on Wiikan kirjan mukaan lohottu. Kirkonkirjoissa Pyhäkylä 11 tarkoittaa kirkkoherran pappilaa ja 12 kappalaisen aluetta.

Vuosien 1774–1835 välisen ajan muutoksista on aiemmin mainittu hovin kaksi uutta taloa Leppäniemessä. Vanhassa Pyhäkylässä voidaan havaita, että vuonna 1835 Ylä-Pappila oli jo rakennettu Pusan pellon nurkkaan, Pusat olivat vielä entisellä paikallaan. Siis seurakunnan ja Taubilan välillä oli jo ennakoon tehty uuden kaavan suuntaisia toimenpiteitä. Kävikö kappalaisen pappila välillä Leppäniemessä? Myös vaihtoehto, että muutto olisi tapahtunut ilman mutkaa, tuntuisi mahdolliselta ja ehkä todennäköisemmältä.

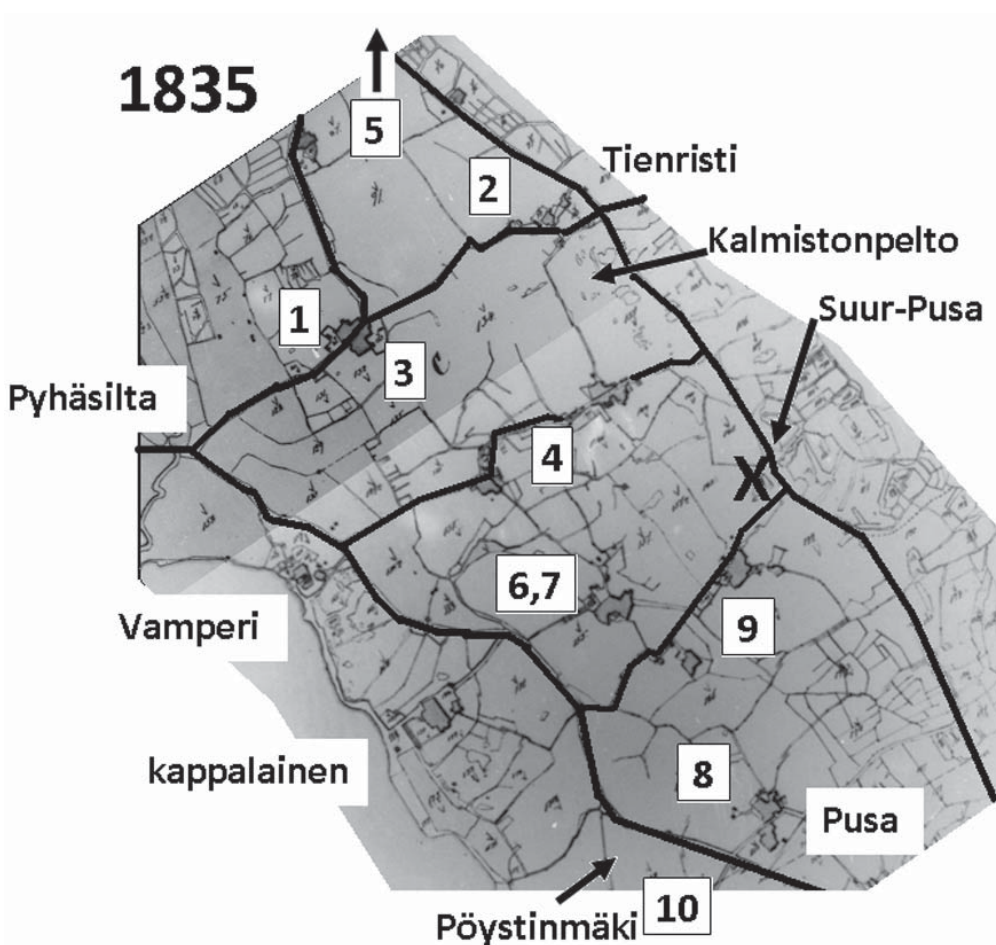
Henkikirjoista havaitaan, että lukkari Heinrich Uski (lukkari 1803–27) asui

Leppäniemessä. Wiikan kirja (s. 64) mainitsee seuraavan lukkarin, mahtavaäänisen Jacob Laethen (1827-49) ja kuuden kilometrin päässä Jaamassa asuneen ukko Tomperin veisanneen tyynenä kesäpäivänä vuorovirttä. Kirjassa sanotaan Laethenin asuneen Haukaniemessä, mutta rippikirjojen mukaan vasta seuraava lukkari August Lönnroth muutti sinne. Oli miten oli, kyllä ääni Leppäniemestäkin Jaamaan olisi kantanut.

Watikkalassa, siis Taubilan takana sijainneet prebendat (eli seurakunnan verottamat tilat) vaihdettiin hieman myöhemmin, vuonna 1851. Silloin otettiin Pyhäkylän Taubilan maista kirkon maan rajalta lisääviipale, josta muodostettiin Pyhäkylä 13 (joskus esiintyy myös Watikkala). Tälle viipaleelle rakennettiin mm. vanha kansakoulu.

Uudet tilat v. 1835, Pyhäkylä 5

Vanhaan Pyhäkylään ei tullut uusia tiloja, mutta 1800-luvun alkuvuosina peltoalueita oli laajennettu. Vuoteen 1835 mennessä oli viisi uutta tilaa muodostunut Tienristin ja Kalmpolven välille, sijainti kyläkartalla 43, 101, 105, 108 (Piskonen, tien länsipuolelle) ja 115 (Parkkila). Yksi uusi tila oli Piipunpellolla (93) Lahnavalkaman tien pohjoispuolella, mutta se oli purettu ennen isojakoa.

Vanhan kylän pohjoisosa v. 1835 (talojen paikat samat v. 1774)

Kotolan torppa oli hävinnyt, olisiko siirretty Piipunpellolle?

Pintapuolisella tarkastelulla voi tehdä johtopäätöksen, että tilat olisivat noin 1810-luvulta ja ensimmäiset asukkaat olivat muualta (esim. Filikylästä) siirtyneitä ja/tai Pyhäkylän talojen laajenneista perheis-

tä lähtöisin. Kirkonkirjoissa tilojen 105, 108 ja 115 asukkaat sekä lähistölle myöhemmin muuttaneet saivat osoitteeksi Pyhäkylä 5. Uusilla tiloilla tapahtui jatkuvasti asukasvaihdoja eikä pitkää sukuhistoriaa näyttänyt syntyneen. Vuoden 1818 henkikirja kertoo tilojen haltijoiksi: Matts

(Ericin) Pusneka s. 1764, Pähl Savolain, Henric Roininen (Matts Ingenen myös asukas) ja Jacob Tihveräin.

Isojaossa tilojen omistajina olivat: 5¹ Jaakko Juhanan Sirkkiä (talon sijainti koulupiirikartan talon 109 kohdalla tien toisella puolella), 5² Juhani Antin Piskonen (108, tien toisella

puolella), 5³ koulumestari Heikki Heikin Häsä (113 vastapäätä) ja 5⁴ Juho Juhon Barek (115 Parkkila).

Kylän talot ylätien varressa

Vuoden 1835 ja isojaon välillä tapahtui valtaisa kylän sisäinen talojen siirtely. Lukumääräisesti ei montaa uutta asuinpaikkaa silloin tullut. Isompi muuttoliike käynnistyi vasta, kun tilat oli saatu omiksi. Edellä on jo käsitelty tilojen 1-5 muutoksia pääpiirteittäin isojaakoon asti, yksityiskohtaista selvitystä ei lehteen mahdu.

Inkisten tilat 6 ja 7 olivat isojaossa muilla. Gapriel Kuuva (6¹) asui ylätien varrella Pärssisen naapurina, hänet määrättiin muuttamaan rantaan uuteen paikkaan, johon rakensi talon 37. Samoin Mikko Heikin Luukkonen ja Helena Inkinen (6²) saivat muuttokäskyn, Pattoisiin. Juho Pärssinen jäi paikoilleen (6³, 54). Hovinhoitaja Albert Schwanenbergin eli Vamperin leski (7, 36) määrättiin muuttamaan rannasta tien toiselle puolelle. Isojaossa Taubila otti haltuunsa tien ja rannan välin Vamperin kohdalta Pyhäsilalle.

Pusat olivat muuttaneet ylätien varteen ja he jäivät paikoilleen (8¹, 60), samoin Tuomas Pietarin Pitkänen (8², 58). Pietari Pietarin Pitkänen (8³) sai tilan ja muuttokehotuksen Heinosen palstalle Kahvenitsan poh-

joispuolelle. Siellä oli 1500-luvun asumispaikka, jonka lähistöllä oli v. 1769 verokarttojen mukaan kahvenitsalaisten saunoinniittyjä. Matti Toivonen sai tilaosuuden Pattoisista (8⁴). Antti Sirkkiä jäi paikoilleen (8⁵, 54).

Tila 9 jaettiin viidelle. Juho Savolainen (9¹, 62) ja Elias Kekki (9⁴, 66) jäivät ylätien varteen paikalleen. Mikko Toivonen, joka asui Pusan naapurina, sai muuttanut Orolaan (9²). Vasili Sibakoff'n leski, joka asui Ranta-Pusalta hieman Pyhäsilalle päin, sai jäädä paikoilleen (9³). Martti Henttonen (9⁵) sai pitkän muuttomatkan Heinosen palstalle, mökin paikalle.

Seurakunnan tilojen 10-12 muutoksia en selvitetty. Lukkari Karl Mansnerus jäi asuntoonsa (13¹, 32), kansakoulu oli jo olemassa (13², 69) sekä Juho ja Heikki Inkinen pysyivät tilallaan (13³, 67).

Jatkan seuraavaksi kyläkierrostani kohti Laatokan rantaa.

ESKO SIMONEN

Lisätietoja:
esko.simonen@dlc.fi,
puh. 050-369 5066

Laatokka-Ääninen risteilyn muistoja

Illalla me saavuttiin bussilla Pietariin noin viiden, kuuden miljoonan kaupunkiin. Jokilaivaan majoituttiin, siellä meistä huolta pidettiin, ruoat, juomat pöytiin tarjottiin. Nevan rantoja ihailtiin, kunnes tultiin Laatokan laineisiin. Kalastajia oli paljon siin, siis kalaonnea kokeiltiin – sitä suurta lohta pyydettiin.

Pähkinälinna on Nevansuun näkyvin maamerkki. Se huokui menneisyydestä, eletystä elämästä, mahtavassa virrassa. Siellä tsaarinvallan aikana poliittisia vankeja rangaistiin, se oli historiallinen paikka siin.

Aamun tunteina rantauduimme Laatokan luostarin saaristoon, Valamoon. Se on ehkä pohjoisen Venäjän historian upein näköalapaikka; ”kellot kertovat sen”.

Kanava pitkä Syvärin oli matkan kenties mielenkiintoisin. Siellä elettiin kuten ennenkin elein kiirettömmin. Ne naulatettiin mieleen, muistoihin, ne harmaat torpat Syvärin.

Aallot Äänisen kun avautui, tutut laulun sanat mieleen kantautui. Kannella laivan ne laulettiin ilmoille eetteriin: ”Nyt joukko horjumaton sen rantoja vartioi...”

Kizin saari rauhainen oli myös katsomisen arvoinen. Harmaat kirkot kupolien, paanujen, jäivät hopeina hohtamaan mielehen.

Kizin kirkko Äänisellä.

Äänislinna aamun koi, Venäjän Karjala Petroskoi. Siellä Otto Wille Kuusinen ahkeroi. Hän takoi suurta maailmaa, Venäjän Karjalaa. Sai työstä palkan patsahan aivan mahtavan: Äänisen ”kalastuksen valvojan”.

Paluumatkalla Syvärin oli votkamuseo se hauskin. Kun venäläinen ottaa, hänellä on aina kaveri. Jos kaveria ei ole, hän katsoo pulloon ja kippaa – Pohjanmaan kautta! Votka tehdään siellä rukiista, nautitaan kera suolakurkkujen, sienten, sekä ruispalojen pienten.

Erinomaiset oppaamme tekivät risteilystä hauskan, mieliinpainuvan.

”En koskaan voisi unhoittaa en Kannasta, en Laatokkaa. En Pietaria, Nevaa sen, en aaltoja Äänisen”.

Tässä muistojani matkan varrelta 6.-11.6.2011. Kiitos mukana olost!

PAULI INKINEN,
Hyvinkää

Otto Wille Kuusisen patsas Petroskoissa.

Missä ensimmäiset pappilat sijaitsivat?

Yksi 1700-luvun kyläretkellä eniten pohdintaani herättäneistä asioista oli ensimmäisten pappiloiden sijainti. Aikaisemmin itseltään selviltä tuntuneet paikat eivät oikein istuneet kuvaan. Wiikan Vpl Pyhäjärvi-kirja kuvaa pappiloiden sijaintia seuraavasti.

Lainaus 1: Kirkkoherran virkataloksi oli ostettu kahden auranalan maa Orolan kylästä, minkä suuruinen alue oli tavallinen kirkkoherran puustelli. Pyhäjärvellä tätä aluetta lisättiin. Ad Neovius sanoo matrikelissaan: ”Käkisalmen ja Pyhäjärven yhteisen kirkkoherran virkatalo 2 atraa maata (jo 1654 Orolassa, Suurpyhässä) lisättiin Kihlak. oik. päät. 22/10 1684 yhdellä atralla.”

Lainaus 2: Oikotien varrella, joka nykyisin vei Orolan kylästä Mikko Kukon talon luota Ivaskansaaren–Pyhäkylän maantielle Lepporon kohdalla oli metsässä aukea paikka, jossa perimätieto kertoo olleen pappilan. Paikalla oli selvät asumuksen rauniot. Talonpaikka tuntui vielä, ja oli siinä metrin korkeat rauniojätteet. Kaivon kohtaa osoitti syvä kuoppa. Paikan nimi oli Katilanpelto. Kaiken todennäköisyyden mukaan oli sillä paikalla kirkkoherran pappila. Katilaan viittaavasta nimestään huolimatta paikka kuului Orolan kylään.

Lainaus 3: Nykyinen kirkkoherran virkatalo Alapappila oli lohkaistu v. 1838.

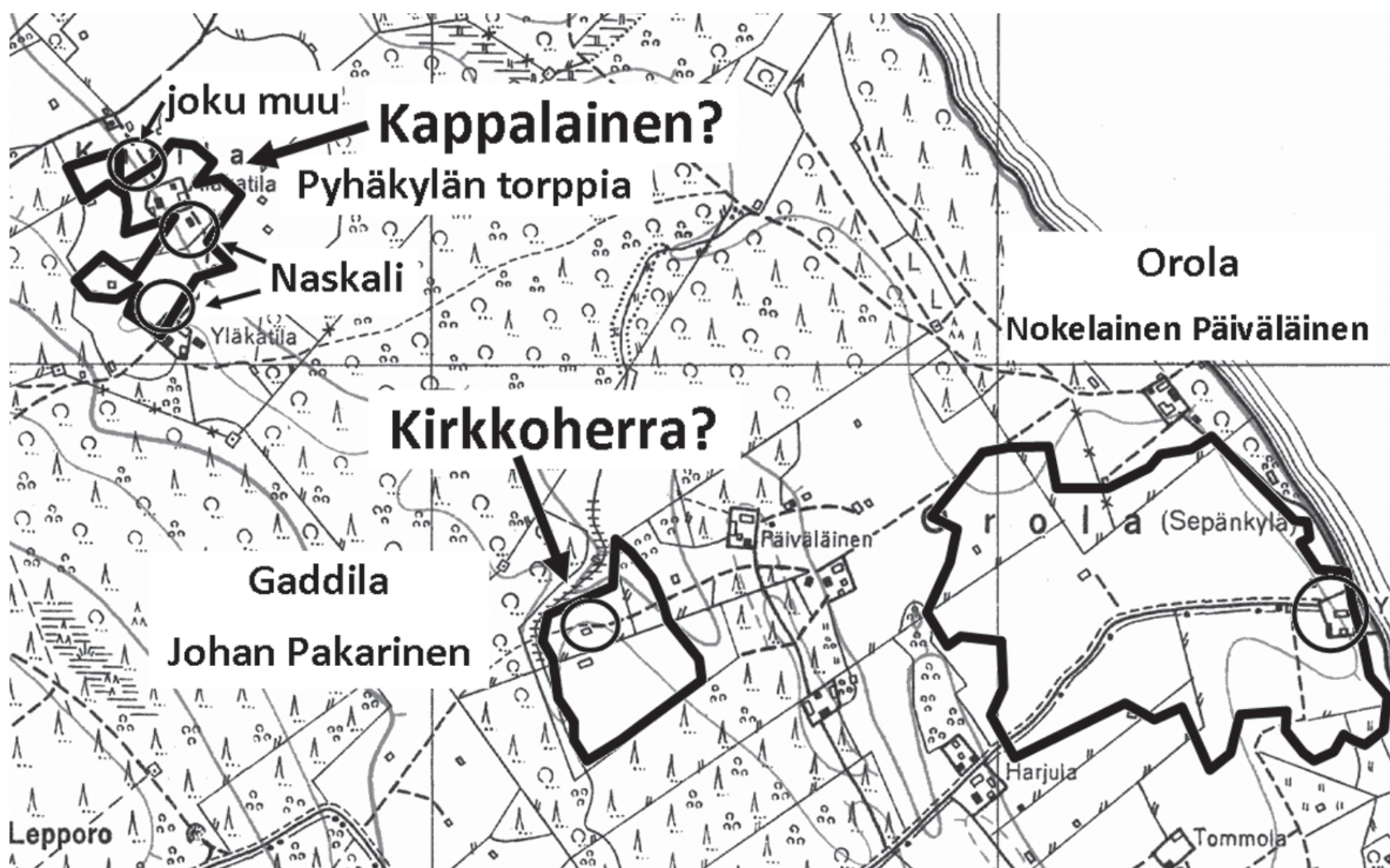
Lainaus 4: Maaliskuun 5 p:nä 1685 annettiin sitten kenraalikuvernööri Jöran Sperlingin kirjeellä kappalaisen virkataloksi yhden auranalan maa Gaddilan kylästä.

Lainaus 5: Toinen kansan muistitiedon kertoma pappilan paikka oli Katilan kylässä (kylä kuului nykyään Pyhäkylän numeroon 14) Ala-Katilan pellolla, nykyisestä Matti Hanskin asuinrakennuksesta muutamia kymmeniä metrejä kirkolle päin, n.s. Luhtanotkon laidassa... Kun kappalaispappilan mainitaan sijainneen Gaddilan (Katilan) kylässä, sopisi tuo Ala-Katilan rauniopaikka hyvin vanhaksi kappalaispappilan paikaksi.

Lainaus 5: Kappalaisenpappilan rakennusryhmä sijaitsi aluksi nykyistä huomattavasti rannempaan, erittäin kauniilla paikalla, n.k. Rantapellon alapäässä, Leppäniemen kohdalla.

Kirkkoherran pappila
Karttatiedot eivät millään muotoa vahvista kummankaan vanhan pappilan sijaintia mainituilla paikoilla. Perustelen väitettäni muutamalla karttapalalla.

Gaddila oli samalla verokartalla Larjavan kanssa ja kylään kuului Orolan ja Larjavan välimaasto. Ky-

Kartta Gaddilasta ja Katilasta.

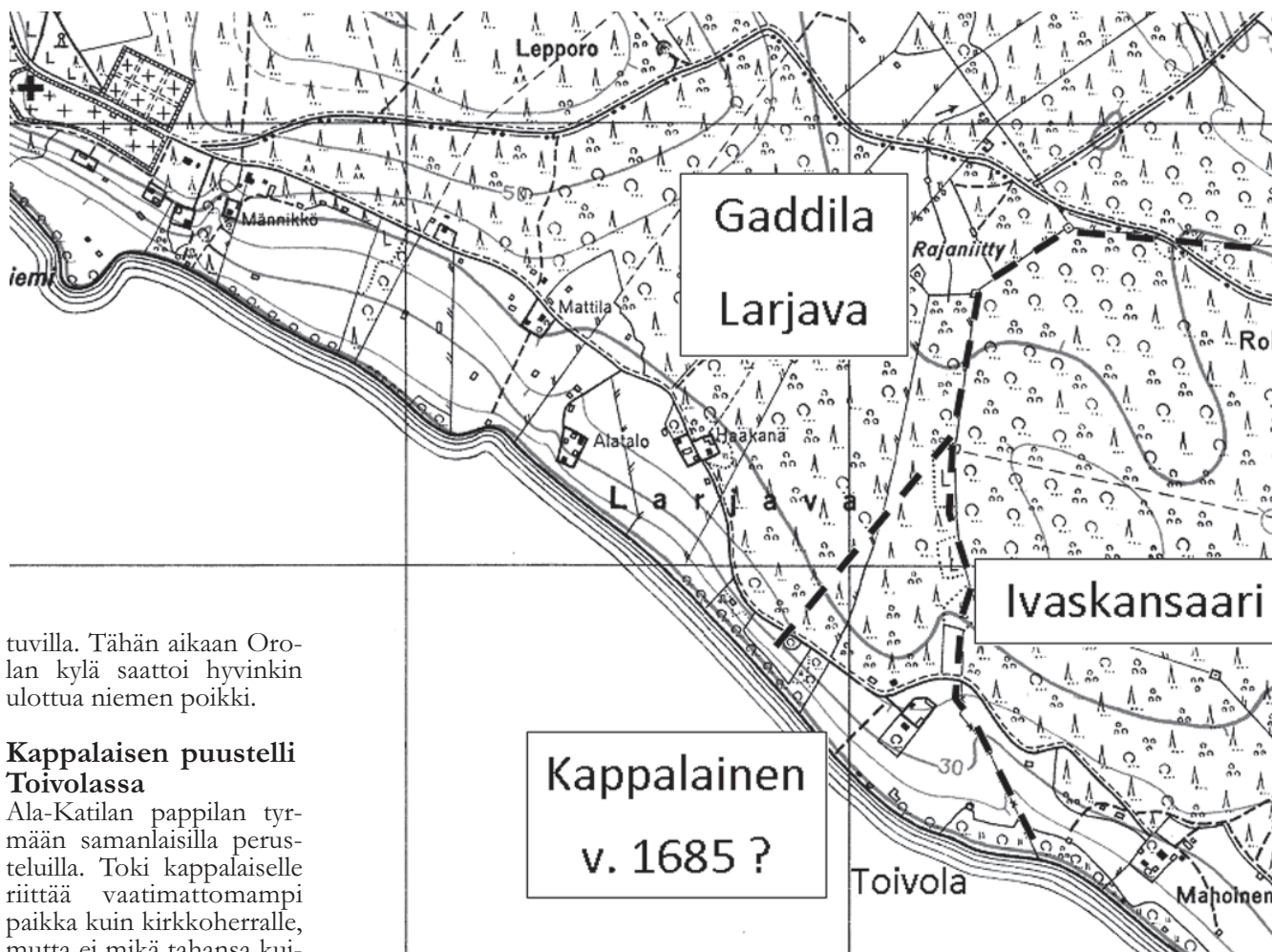
lässä oli yksi talo, Johan Pakarisen, joka näytti olevan raivattu ”keskelle metsää” puron lähelle. Pakariset näyttävät asuneen paikalla 1700-luvun alkupuolella ja poistuneen 1810-luvulla. Tämän jälkeen tila jäi autioksi ja edellä mainittu rauniolöydös on ollut Pakarisen tilan rauniot.

Papit olivat merkkihenkilöitä. Aikana, jolloin asutus oli yleensäkin pääosin rannoilla ja kauniilla paikoilla, ei tunnu lainkaan uskottavalta, että pappilaa rakennettaisiin ja raivattaisiin tällaiseen paikkaan.

Onko muistitieto luotettava? Arvelen, että perimätieto ei ole perustunut siihen, että joku olisi ollut pappilassa käymässä tai nähnyt sen ja sitten tieto olisi siirtynyt eteenpäin. Uskon enemmän siihen, että joskus vanhan pappilan paikkaa on pohdittu, ehkä vuosikymmeniä sitten. Tässä yhteydessä on tehty ”löytöjä” ja päätelty pappilan sijainneen jossakin. Epäilen, että tällainen arvelu on kulkenut perimätietona.

Missä kirkkoherran pappila sitten on ollut? Esitän väittämän: koko ajan Ala-Pappilan paikalla. Pappilasta on konkreettista paikkatietoa vuodelta 1774. Tällöin kaikki pappilan pelot olivat jo olemassa, siis paikka oli kymmenien vuosien ikäinen. Paikka oli arvokas, kirkkoherralle sopiva. Vain 90 vuotta aiemmin oli pappilalle annettu lisämaata.

Sijainnin Orolan kylässä selitän sillä, että Pyhäkylä sijaitsi 1600-luvun lopulla melko kaukana kirkolta Pyhäsilän ja Tienristin seu-

tuvilla. Tähän aikaan Orolan kylä saattoi hyvinkin ulottua niemen poikki.

Kappalaisen puustelli Toivolassa

Ala-Katilan pappilan tyrmään samanlaisilla perusteluilla. Toki kappalaiselle riittää vaatimattomampi paikka kuin kirkkoherralle, mutta ei mikä tahansa kuitenkaan. Muistitietoon pätee luonnollisesti sama kuin edellä. Löydetty rauniot sijaitsivat juuri yhden vuonna 1774 seisoen talon paikalla.

Kappalaisen ensimmäisen puustellin paikaksi ehdotan Larjavan ja Mahoisten välissä sijaitsevaa Toivolaa. Tätä päätelmää tukee Gaddilan / Larjavan verokartta vuodelta 1774. Kartassa on nimittäin mainittu kylän kaakkoiseksi rajanaapuriksi järveltä lähtien ensin Pastorat ja vajaan kilometrin päästä alkaa Ivaskansaari.

Kartta Toivolasta.

Myös Ivaskansaaren isojakokartta vuodelta 1858 vahvistaa asiaa. Toivola ei kuulunut Ivaskansaaren kylään ja selvästi Larjavan ja Mahoisten väliin jäi kolmiomainen alue. Tulkitsen, että Gaddilasta kappalaiselle v. 1685 annettu puustellin paikka oli siinä.

Kappalainen näyttää sitten siirtyneen jossain vaiheessa Orbitskyn paikalle, jossa oli v. 1774 (Pyhäkylän karttaretkessä lisää aihees-

ta) ja sieltä joko Leppäniemen kautta tai suoraan Ylä-Pappilaan ennen vuotta 1835. Uskon itse, että Leppäniemen kierrosta ei ole tehty.

Toivolassa oli näköjään seurakunnan toimintaa vielä 1800-luvun lopulla. Laina Wiikan kirjaa (s. 54), kertomus koskee v.t. kirkkoherra Kleofas Immanuel Nordlundia: ”V.t. kirkkoherra ei ainakaan kaikin ajoin ole asunut pappilassa.

14.4.1872 oli kuulutus: Al-lekirjoittaja muuttaa majaa Mahoiisiin tällä viikolla, niin että kellä on asioita toimitettava tulee niin kuin ennenkin perjantaina.”

Arvelujani pappilan paikasta kumoaisivat parhaiten Gaddilan Pakarisen ja Katilan Naskalin ja toisen asukkaan suvussa kulkevat ensikäden perinnetarinat, jos sellaisia olisi.

ESKO SIMONEN

Millaista oli nähdä äidin lapsuudenmaisemat ensi kertaa

Sain tehdä ensimmäisen kotiseutumatkani Karjalaan 4.7.-7.7.2011. Matkamme alkoi 4.7. aamuyöllä Nokian Matkahuollolta. Uusi passi oli taskussa ja perhosi mahassa. En osannut matkalta odottaa kuin sen, että näen edes äidin lapsuuden maiseman, kaikki lisänä tuleva olisi ”ekstraa”!

Matkan vetäjänä toimi **Laila Innanen** Tampereelta. Väkeä kerättiin pitkän matkaa, viimeisimmät aivan rajalta Vaalimaalta.

Tullimuodollisuuksien jälkeen matka jatkui kohti Viipuria. Sorvalin valinnassa oli ”pakollinen” pysähdys ja taasen eteenpäin. Jonkin matkaa Viipurista pois pysähdyimme ensimmäisille ”metsäkahveille”. Paikalle saapui myös paikallinen ”peräkonttikirppis”. Tein reissun parhaan ostoksen, ostin Karjalan kartan. Pysyinpä sitten hyvin kartalla koko matkan ajan!

Köröttelyä jatkoimme sitten, että Kiviniemi oli seuraava pysähdyspaikka. Poikkesimme Vuoksen sillan pieleen pienen kauppaan ostoksille.

Hetken aikaa matkaa jatkettuamme vieruskaverini, **Gunnar Mustonen**, sanoi: ”Kohta ollaan Pikojoen sillalla”. Apua, hei me ollaan oikeasti Pyhäjärvellä! Äiti niin usein puhui Pikojoen sillasta. Tämä on siis totta!

Niin me pyyhälsimme sillalle ja jatkoimme matkaa Käkisalmenlelle päin.

Olimme tehneet treffit tulkkimme Natalian kanssa, joka saattoi meidät lomakylä ”Vapaa Aikaan”. Lomakylä sijaitsi Käkisalmen kupeessa mäntymetsän keskellä.

Me majoituimme paritaloihin, joissa oli kaksi makuuhuonetta jokaisessa ja yhteinen oleskelutila. Paritalot olivat siististi remontoituiden ja viihtyisät. Minä sain huonekaverikseni **Helvi Teivosen**, evakkotyön Yläjärveltä. Asettumisen jälkeen siirryimme ruualle ravintolan puolelle. Söimme maukasta lohta ja ruuan jälkeen olikin sitten saunan vuoro.

Makoisten löylyjen jälkeen reissuporukka siirtyi ravintolan puolelle... pikkutunneille saakka karaoke raikui ja lattia notkui tanssijoista... pikkuisen myös otettiin ”napandereja”.

Tiistaina aamuna hyvän aamupuuron jälkeen lähdimme Noitermaata kohti. Sinne päästyämme ensimmäinen kohteeni oli **Matikaisen Kalevin** kotitalo. Tukevasti oli mökki pystyssä aidan ympäröimänä. Meidät ohitti hyvätuulisen näköinen mummo, lapsenlapsena ja koiran kanssa. Tervehdimme, mutta voi kuinka olis ollut mukava ”huastella”, mutta yhteinen kieli puuttui. Venäjän kielen taitoni on noin kymmenen sanaa, kaikkia niitä kyllä käyten parhaan taitoni mukaan. Paikallinen väestö ei ole englannin kie-

len taitoista ja meillä ei ollut mukana ketään, joka olisi venäjää taitanut hyvin.

Palattuani bussille sain kuulla, että mäen päällä on Noitermaan koulu. Ihanko totta! Äidin koulu ja koulu, jossa oma pappani oli ollut veistonopettaja. Pappani, **Matti Kinnari** on kuuleman mukaan ollut erittäin vaativa opettaja, jos työ ei ollut opettajan mielestä riittävän hyvä, sai oppilas aloittaa työn uudestaan. **Elisa**-mummoni on aikoinaan ollut kiertokoulun opettajana ja myöhemmin pitänyt pyhäkoulua. Mummo osasi vielä vanhoilla päivillään hieman venäjää, jota oletan hänen oppineen opettajakoulutuksessa.

Nopeasti kipusin mäen ylös ihmettelemään koulun aidan taakse. Koulun pihasta ilmaantuu yhtäkkiä rouva, joka viittoili meidät sisälle. Niin meitä oli kourallinen väkeä, jotka pääsimme koulun sisälle. Rouva selitti meille kovasti venäjäksi ja me olimme aivan ihmeissämme vierailukutsusta. Niin me katselimme koulun korkeita huoneita, kolhuista peltiunua sekä kuvasimme **Aspin Martan** entisessä koulussaan. Lähtiessäni halasin rouvan ja sain sanotuksi suurkiitokset venäjäksi.

Koulu oli sisältä muuttunut kauniiksi yksityiskodiksi, ulkopuolella otimme myös kuvia Martasta ja koulusta.

Noitermaan postin edessä odotti bussi matkaa jatkamaan, olisimme viihtyneet vielä vähän pitempään Noitermaassa, mutta **Matikaisen Matti** hoputti jo meitä eteenpäin.

Matkamme jatkui Kiimajärven rantaan, jossa olikin puomi edessä ja niin käännsimme bussimme Venäjän pääministeri **Putinin** huvilan luona. Mielteni jäi vaiuamaan, kun olen kuullut huhun, että Kiimajärven rannassa olisi ollut Kinnarin maita, että josko se Putinin meidän maille on rakentanut. Tämä jäi arvoitukseksi.

Matkalla pysähdyimme Miissuan lammen rannalle, jotta sisarukset Martta Asp ja Matti Matikainen saivat poiketa kotitalollansa. Ystävällisesti heidät sielläkin vastaanotettiin. Minä keräsin tauon aikana ainakin litran mustikoita suuhuni, makeita ja suuria. **Matikaisen Tuulan** kanssa löysimme hyvän mustikkapaikan. Ihmetykseksi siellä Pyhäjärvellä on hiekkaa joka paikassa, hiekkaiset polut, tiet, mäntymetsät ja entäpä järven rannat! En enää yhtään ihmettele, kun muistan äitini kertoneen, että hän vietti kaiken kesän rannassa. Minä olen pienen ikäni uinut mutarannoissa, en voinut kuvitellakaan kuinka hienot rannat ovat kuuluneet äitini lapsuuteen.

Olin Noitermaassa esittänyt kuljettaja **Hannu Sor-**

Retkeläiset motelli Vapaa ajan edessä Käkisalmissa, sopuisa ja mukava porukka.

varille toiveen lenkistä Jaamaan, Kivipaarinan ja seuraavaksi toiveeni toteutuisi. Kuljettaja oli laskenut, että kun ajamme Tykkietä (muistan äitini niin monet kerrat maininneen tämänkin nimen) noin 700 metriä, olisimme Kivipaarinassa Kinnarin kohdalla. Jännitys tiivistyi...joko, joko! Hiljennämme vauhtia vasemmalla on korkean aidan takana loistokas lomakylä... meidänkö?

”Taivalantin maita” kuuluu Gunnarin suusta. Vielä pieni metsikkö ja nyt: Kinnarin pelto ja Kinnarin ranta. Toiveeni on toteutunut, se on tässä!

Kaunis, tasainen, hoidettu pelto ja 200 metriä Pyhäjärven ranta, ”meidän maat! Sain tietää, että pällani oli siinä ympäristössä noin 10 hehtaaria peltoa ja jos Matti ei luottamus-toimiltaan aina ehtinyt peltoihin, Elisa tarttui toimeen.

Matka jatkui Tolsternien ohi Yläjärvelle. Seuraavat ”metsäkahvit” olivatkin sitten Yläjärven rannalla, miltei Helvin omassa rannassa. Meitä oli muutama rohkea, jotka sukselimme Yläjärven syliin. Hiekkapohjainen järvi suorastaan kutsui meitä uimaan, Helvi nautti kotijärvestään niin, että miltei väkipakolla nostimme hänet järvestä rantaan.

Jatkoimme matkaa kohti Sortanlahtea. Satamasta pääsee Konevitsan luostariarealle, meidän seurue vain huljutteli käsiään Laatokassa. Otinpa sieltä matkamuistoksi kiven, Karjala takaisin vaikka sitten kivi kerrallaan! Jatkoimme kiemuraista ja pomppivaa tietä eteenpäin ja seuraavaksi pysähdyimme Taubilan taa-jamassa pienillä ostoksilla.

Matkamme jatkui Käkisalmen torille, matkan varrella näimme myös hienoksi maalatun Käkisalmen aseman. Sain kuulla, että se oli liki ainoita rakennuksia, jotka ovat säilyneet tuholta. Sodan aikana Käkisalmi oli

kai palanut melko täydellisesti. Käkisalmen linna olisi ollut myös mielenkiintoista nähdä, mutta ei kai kaikkea voi ehtiä. Siellä olisi kai suomenkielinen opastus.

Toriostosten jälkeen palasimme majapaikkaamme. Ruokailun ja saunomisen jälkeen meillä oli lämminhenkinen illanvietto. Oli runonlausuntaa, laulanta, arpajaiset ja muuta mukavaa. Ihan vieläkin voimilla kuulla Innasen Lailan ihanan äänen, kun hän aina välillä meille laulaa luikautti.

Tässä matkaseurueessa oli mukava matkaa taittaa. Oli niin sopuisaa ja mukavaa porukkaa, iloisella ja avoimella mielellä liikkeellä. Kiitokset vaan kaikille kanssamatkustajille reissun onnistumisesta!

Hyvin nukutun yön jälkeen, kiitos Helvin yömys-syjen, matkamme jatkui keskiviikkona Pyhäjärven kirkolle. Ennen sotia kirkon rannassa oli ollut suuri satama kirkkoon saapuville. Meidän bussi ajoi Taubilan maiden ja Pyhäkylän koulun ohi kirkolle, sankarihaukkoille. Pysähdyimme hetkeksi kunnioittamaan sankarivainajiamme.

Hetkeksi pysähdyimme myös itse miettimään enojen kohta-loa, neljä enoani palvelivat isänmaatamme sodassa ja kaikki palasivat takaisin. Muistan mummoni kiitolisena sitä muistelleen. Äitini muistissa oli se valtava lapasien, sukkien ja kypärän suojusten määrä, jotka mummoni rintamalle lähetti poikiensa lämmikkeeksi.

Kirkon mäellä oli myös kirkon muistomerkki entisen kellotapulien kohdalla. Kirkon portin kiviset pilarit olivat myös ihailtavina. Suuren kentän keskellä oli myös Lahjoitusmaatalon poikien muistomerkki. Vieruskaverini Gunnar kertoi, että tämän urheilukentän laidalla oli aikoinaan mm. myyntikojuja, ihmislääkäri ja eläinlääkäri. Ilmeisesti myös muita kunnanvirastoja. Ihmiset saivat kirkolle tullessaan toimitella kaikenlaisia asioita kuntoon.

Maisema kirkonmäeltä oli todella kaunis, vastarannalla on siis äitini lapsuuden kotimaisema.

Nyt piti jättää hyvästit tai ei hyvästit, vaan näkemiin Pyhäjärvi! Matkamme jatkui kohteena Viipuri. Matkalla poikkesimme tuustumaan majoitustiloihin Kuusaanhovin vaiheilla, Äyräpäässä. Ravintola oli kunnostettu vanhaan navettaan ja ravintolan vitriineissä oli mielenkiintoisia esineitä sodan ajoilta. Pihapiirissä oli uusia majoitustiloja kotiseuturetkeläisiä ja muita matkustavaisia varten.

Matkan jatkuessa turautimme levähdyspaikalla kahvit ja iltapäivällä pääsimme Talikkalan torille karamelliostoksille. Meillä oli toiveissa ostaa ämpärilinen mustikoita torilta, mutta laihaksi jäi saalis, ei ollut aurinko vielä Karjalassa satoa kypsytännyt.

Viipurissa majapaikkamme oli Salakkalahden rannalla hotelli Druzba. Huoneet saatuamme, lähdimme **Seija** ja **Risto Väyrynen**, Tuula ja Hannu Matikainen ja minä, kaupungille.

Viipurin katumaisema on siisti ja rauhallinen. Me naiset kiertelimme Punaisen Lähteen torin ympäristön kauppiaita ja miehet virvoittivat itseänsä terassilla. Puistokatua siirryimme Pyöreään Torniin illalliselle.

Pyöreässä Tornissa oli laivanrakennusporukka juhlimassa ja heidän ”siivellään” näimme perusvenäläisen musiikki- ja tanssiesityksen. Kyllä ne venakot osaavat laulaa kovaa ja korkealta. Haitarinsoittajalla oli hyvin soiva kolmirivinen sormakka.

Hotelliin paluun jälkeen istuimme vielä iltaa terassilla huulta heittäen ja virvokkeita nauttien!

Torstiaamun hotelliaamainen oli runsas, minä tyttö pistelin monta pullaa, kun ne ovat niin hyviä Viipurissa. Edellisenä päivänä olin jo Kauppahallissa käynyt pullaostoksilla.

Illalla olimme sopineet lähtöajaksi klo 10 ja niin meitä sitten oli ”ukkoa akkaa, nyyttiä vakkaa” hotellin portilla. Kuljettaja Hannu säntillisesti pakkasi meidät ja tavarat bussiin. Ajeimme torille ja siellä hypäsi kyytiin paikallinen opas, **Nina**. Pääsimme mielenkiintoiselle kaupunkikierrokselle Viipuriin. Viipurissa asuu 81 000 asukasta, väestön laskenta on tehty viime vuonna, 2010. Viipurin vanhoja rakennuksia on kunnostettu jonkin verran ja saimme ihailla vanhaa arkkitehtuuria. Momen ajatuksissa varmasti liikkui ajatus, kuinka onkaan Viipuri ollut upea kaupunki ennen sotia!

Kaupunkikierroksen jälkeen oli sitten reissun ankein vaihe, kotiin oli lähettävä. Rajamuodollisuudet kestivätkin sitten neljä tuntia!

Mitä jäi käteen? - Paljon!

Ei tuollaisessa maisemassa voi olla kuin onnellinen lapsuus.

Ymmärrän ihmisten ikävän ”kotiin Karjalaan”!

Ymmärrän sen suunnatoman puolustushalun mikä sotilaillamme oli.

Ymmärrän myös niitä, jotka eivät enää koskaan halunneet nähdä kotiseutuaan.

Ihailen nykykarjalaisia, jotka ottavat meidät ystävällisesti vastaan.

Kiitän matkakavereita. Kiitän kämppäkaveriani Helviä. En päässyt äidin kanssa Karjalaan, mutta Helvi oli minulle korvikeäiti. Minulla olisi varmaan ollut yhtä hauskaa äiti **Pirkon** kanssa. ”Matoa” oltaisiin myös äiti Pirkon kanssa tapettu.

Toivottavasti pääsen jonnain päivänä vielä uudelleen Karjalaan.

AILA MÄKINEN,
Pirkko Niemen (o.s. Kinnari) tytär sekä Elisa (o.s. Hirvonen) ja Matti

Ukkosen sukuseuran kuulumisia

Ukkosen sukuseura piti vuosikokouksensa Hotelli Ellivuoressa, Sastamalassa lauantaina 13.8.2011. Paikalla oli 24 sukuseuran jäsentä.

Vuosikokouksessa käsiteltiin edellisen vuoden tilit ja myönnettiin vastuuvapaus hallitukselle. Sukuseuran puheenjohtajana jatkaa **Tuija Ukkonen**, Ikaalinen, ja hallituksen jäsenet ovat seuraavat: **Riitta Pykäläinen**, Tampere, **Raimo Honkasalo**, Pori, **Marja-Leena Juhola**, Pori, **Pekka Toivanen**, Pori, **Matti Laamanen**, Nakkila, **Eeva Jylhä-Ollila**, Harjavalta, **Pertti Marttila**, Rauma, ja **Timo Ukkonen**, Kangasala. Tilintarkastajana jat-

kaa **Osmo Juvonen** ja varalla **Tiina Inkinen**. Jäsenmaksut ovat 10 euroa/2 vuotta, 20 e/5 vuotta, 35 e/10 vuotta ja kannatusjäsenmaksu 7 e/vuosi. Maksetuista jäsenmaksuista tulee lisätietoja tänä syksynä kotisivullemme ao. osoitteeseen.

Kunniajäseniksi valittiin kokouksessa **Taisto Kai-piainen**, Rauma, ja **Marja-Riitta Hakala**, Sipoo. Aikaisemmin valittuja kunniajäseniä ovat **Anna Rämö**, **Aulis Ukkonen**, **Helena Kovero**, **Pauli Inkinen** ja **Laila Innanen**.

Hallitus on kokoontunut kaksi kertaa vuodessa jär-

jestäytymistä ja vuosikokousjärjestelyjä varten. Tänä vuonna sukuseura ei tehnyt omaa kotiseutumatkaa Karjalaan, mutta halukkaat saattoivat osallistua Laila Innasen järjestämälle matkalle.

Suvun kotisivut löytyvät osoitteesta: www.ukkoset.org. Vanhoja valokuvia voi toimittaa sihteerin Marja-Leena Juholan sähköpostiin [marja-leena.juhola\(at\)luukku.com](mailto:marja-leena.juhola(at)luukku.com) tai postiosoitteeseen Annikintie 12 E 97, 28370 Pori (palautusosoitteella mikäli haluaa kuvat takaisin). Laita mukaan tiedot kuvausvuodesta, keitä kuvassa on ja missä kuva on otettu.

Sukuseuralla on myynnissä myös A3-kokoisia karttoja, johon on merkitty Lohijoen ja Ylläppään kylien talojen sijainnit. Karttoja voi tiedustella Raimo Honkasalolta puh. 040 720 8732.

Haluamme päivittää sukukirjaa tekemällä lisälehtiä ja pyydämme siksi Teitä toimittamaan päivitetyt tiedot (sukukirjan viitenumeroinnilla) Tuija Ukkoselle osoitteeseen: [tuija.ukkonen\(at\)ikaalinen.fi](mailto:tuija.ukkonen(at)ikaalinen.fi).

Hyvää syksyä teille kaikille!

MARJA-LEENA JUHOLA
Ukkosen sukuseura
Koukunniemi-Lohijoki ry

Kuvassa sukukokousväkeä Hotelli Ellivuoressa.

Matikaisen sukukunta kokoontui

VPL Pyhäjärveltä lähtöisin oleva Matikaisen sukukunta kokoontui 4.9.2011 Nokiolla. Osallistuimme Nokian kirkolla kello 10 alkaneeseen jumalanpalvelukseen, jonka jälkeen laskimmekukkalaitteen perustajajäsen **Kalevi Matikaisen** haudalle.

Lähdimme risteilylle Pyhäjärvelle, kylpylä Eedenin rannasta 37 jäsenen voimin m/s Tampere -laivalla. Pyhäjärvi näytti parhaan puolensa, pinta lähes peilityni. Aloitimme ruokailulla seisovan pöydän maukkaista antimista. Varsinainen sukukokous pidettiin tämän jälkeen.

Toimikuntaan valittiin yksimielisesti entiset, eli puheenjohtaja **Kullervo Matikainen**, **Seppo Hellsten**, **Esa Matikainen**, **Jari Matikainen** sekä **Juha Lehtinen**, joka toimii sihteerit-taloudenhoitajana.

Merkkipäivän viettäjiä muistettiin ojentamalla kukat tai sukukunnan viiri. Kiitettiin **Eila Matikaista** lisäsvijujen teosta ja sukukirjan päivityksestä.

Seuraava tapaaminen sovittiin pidettäväksi sunnuntaina 2.9.2012 Ikaalisten kylpylässä, silloin tulee kuluneeksi 25 vuotta sukukunnan perustamisesta.

Kokouksen jälkeen juotiin iltapäiväkahvit ja pelattiin bingoa, sekä kuulumme Eila Matikaisen kertomusta Noitermaan historiasta.

Puheenjohtaja kiitteli lämminhenkistä, onnistunutta tilaisuutta, josta suuret kiitokset kuuluvat myös Juha Lehtiselle ja Esa Matikaiselle.

TUULA MATIKAINEN

KOHTAAMISIA YLI RAJOJEN on teemana Etelä-Karjala-instituutin 10. studia generalia -yleisöluento-sarjalla Lappeenrannan teknillisellä yliopistolla. Luentoilloissa käsitellään raja-alueelle sijoittuvia monin tavoin rajat ylittäviä aiheita, joita tarkastellaan ajankohtaisen tiedon ja kokemuksen kautta. Kaksi ensimmäistä luentoiltaa on jo pidetty 5.10. ja 12.10. Kaikille avoimet ja maksuttomat tapahtumat järjestetään vielä 19.10., 26.10., 2.11. ja 9.11. Lisätietoja www.lut.fi/eki.

Hannu Musakka valloitti norjalaisyleisönsä

Vpl Pyhäjärveläisjuurinen laulaja, **Hannu Musakka**, otti uuden suunnan lauluilleen. Vuosien takaisen unelman toteuttaminen toi uuden yleisön ja uuden kielen lauluihin, kun hän teki konserttikiertueen Jäämeren rannoille Norjaan otsikolla ”Suomalaisen rukous - Den finske manns bønn”.

Kiertueen aikana matkamittariin kertyi yli 3000 kilometriä.

Pohjoisen Jäämeren rantakaupunkiin suunnattu konserttimatka antoi valtavasti uutta kokemusta. Sovitut konsertit sijaitsivat ensin Ivalossa Saariselän kappelissa sekä Manner-Euroopan pohjoisimmasa kolkassa: Kirkenes (Kirkkoniemi), Båtsfjord, Berlevåg ja Mehamn, kertoo Musakka.

Konserttikiertueeni toteuttamista edesauttoi Suomalais-norjalaisen kulttuurisäätiön apuraha sekä Norjan suomalaisliiton paikallisjärjestöjen tuki. Kirkene-sissä **Hilja Mäläskän** sekä Båtsfjordissa **Kirsi Rantal-**an apu. Sikäläisten norjalaisten seurakuntien aktiivisuus sekä innostuneisuus olivat myös korvaamattomia käytännön järjestelyjen käynnistämisessä ja toteuttamisessa. Enhän ollut koskaan aiemmin käynyt Norjassa, saati sitten järjestänyt itsekseni viikon mittaista

kiertuetta uudesta kielialueesta puhumattakaan.

Kaikki yhteydenotot ja suunnittelut alkoivat jo helmikuussa, ja kiertue toteutui nyt syyskuun lopussa.

Varsinaisesti tämä koko projekti oli käynnistynyt yli 20 vuotta aiemmin vaellusajatuksista Mehamnista Kinnaroddenin, Manner-Euroopan pohjoisimpaan kärkeen. Vaellusta en kuitenkaan koskaan saanut toteutettua, vaikka kartat olivat valmiina. Sitten helmikuussa näkemäni kymmenkunta vuotta vanha tv-ohjelma videolta **Berlevåg Mannkor**’ista avasi ajatukset. Sikäläinen kirkko alkoi kiehtoa ja siitä sitten koko reissu sai lähtölaukauksensa, Musakka taustoittaa.

Norjan puoleisiin konsertteihin hän oli valinnut sekä suomen- että norjankielisiä rakkaita hengellisiä sävelmiä.

Norjankieliset laulutkin alkoivat istumaan suuhun. Ruotsinkielen taidosta oli verraton hyöty.

Konsertin aluksi selvitin laulujen sisältöä, suomalaisillehan ne olivat jo luonnostaan tuttuja, koskettavia ja liikuttavia.

Yleisön reaktiot yllättivät esiintyjän ja aplodit kestivät kauan. Suomalaisten ja norjalaisten ohella yleisön joukkoon sattui myös venäläisiä ja ranskalaisia kuulijoita.

Hannu Musakka suunnittelee jo uutta konsertti-syyskuun hyvien kokemusten

– Uutena ilmiönä oli mikirjoitusten pyytäminen, konsertin videointi luvalla tietenkin sekä erityisesti henkilökohtaiset pyynnöt tulla ensi vuonna tai milloin tahansa uudelleen. Lauluille oli tilausta ja onnistuin tuottamaan hartaan tunnelman, hän toteaa tyytyväisenä.

– On helppo suunnitella uutta matkaa, kun on ystäviä odottamassa ja kertaalleen ajettu reitti Jäämeren rantaa yli tunturiyläköjen vaikuttavine maisemineen. Kiitos vielä kaikille, jotka edesauttoivat konserttikierrokseni toteutamisessa. Yli 3000 kilomet-

rin taival päättyi onnellisesti kaikilta osin. Tuntui siltä, että jostain korkeammalta johdettiin matkaani. Oli koko ajan niin turvallinen ja luottavainen olo. Vaikka odottavan aika on pitkä, vuosi kuluu varmasti nopeasti. Ja kirkkojahan Jäämeren rantakaupungeissa riittää.

Osa matkan antia oli luonnollisesti vaikuttavat maisemat ja kalanhajuiset kaupungit.

– Turskako lie vai mikä, mutta hajusta viis, kunhan leivän antoi. Jäämeri avautui vuonosta ja avasi oman maailmansa, hän kuvailee.

Berlevågin kivikirkko oli yksi konserttipaikoista.

Varpu Löyttyniemi ja Anja Leino taustanaan yhteisteoksensa Kirjavillainen lintupuu. Kuva: Leena Häyry.

Mitähän sekin on kun Mummon Kammarissa varistellaan?

Tamperelaiset tuntevat Mummon Kammarin viereä, monipuolisena, ystävällisenä ja avuliaisena ikäihmisten kohtaamispaikkana. Seurakunnan ylläpitämät toiminnot eläkeikä lähestyvälle ja ikäihmisille ulottuvat Otavalankadun toimipisteestä ympäri kaupunkia, vapaaehtoisten ystäväläiset aina kaupungin ulompiin kolkkiin.

Lukuisissa harrastuspiireissä on vuosittain tuhansia kävijöitä. Vapaaehtoisia työntekijöitä, sekä varttunutta väkeä että nuorempia, opiskelijoitakin, on eri toiminnoissa kirjoilla yli tuhat. Nyt lokakuussa Mummon Kammarin tiloissa on näyttely, missä moninaisten käsityötaitojen ja taitteen pitkä edenneet harrastajat tarjoavat ideoita ja ajatuksiaan.

Pyhäjärveläistäustaisen **Anja Leino**n ja hänen opiskelukaverinsa **Varpu Löyttyniemi**n yhteisnäyttelyn hassunkuuloinen nimi on Varistelu.

Näyttelyn nimi ”Varistelu” syntyi Anjan monivuotisesta rakkaudesta variksiin:

– Jo vuosien ajan varis on ollut myös minulle kuten oli äidillekin onnenlintu. Sen valloittava olemus on lennähtänyt lähes kaikkiin kokeilemiini käsityön lajeihin. Tässä näyttelyssä varis on tärkeässä roolissa rautalangasta väännettynä,

villan pehmentämänä, monen värisenä ja -muotoisena, tarinankertojana. Myös kevään ja syksyn huovutetut ja ruostutetut lehdet syntyivät nimenomaan tähän tarinaan.

Kirjansitojan ammattiin Vammalassa ja käsityötaitetta Ylöjärvellä Anjan kanssa opiskellut Varpu Löyttyniemi kehitti varistelusta jotain ihan muuta, omannäköistään. Syntyi mm. lehtiään varistava kirja, joka kuvaa yhtä aikaa variksen ja laajemmin luonnon ja ihmisen kiertokulkua.

Näyttelyssä värikäs varis – kuten **Anja Vammavuon** kirjan Valkoinen variskin – on peruskysymyksen äärellä: saanko minä olla se, joka olen, saanko olla oman väriseni, laulaa omalla äänellään? Anjan ja Varpun vastauksen voi arvata: saa kyllä.

Näihin tekijänaisiin voi lähemmin tutustua netissä Varpu Löyttyniemeen www.kirjavilla.fi ja Anja Leinoon blogissa <http://nyrttyraati.blogspot.com>. Aiheesta lisää myös www.mummonkammar.fi -sivuilla.

Anja Leino on Mummon Kammarissa kymmentä vuotta päivätöissä toimistosihteerinä. Käsityötaitetta viime vuosina ritirinnan opiskelleesta kaksikosta Anjan äiti **Vappu Silván** o.s. **Pärssinen** (1931-2002)

oli kotoisin Viipurin läänin Pyhäjärven Kahvenitsan kylästä. Anjan äidinisä **Aatami Pärssinen** (1892-1960) oli paitsi maanviljelijä, myös mm. puutöitä ja sepän töitä taitava ja monenlaiset pienet keksinnöt arkea helpottamaan tehnyt mies. Vapun äiti **Maria** o.s. **Kaasalainen** (1900-1987) opetti suuressa perheessä kaikki tyttärensä – kuten pyhäjärveläisissä kodeissa oli kunnia-asia – taitaviksi käsityöissä, mitä he jokainen koko ikänsä intohimoisesti harrastivat.

Nämä geenit tulevat kaukaa, sillä myös nyt neljän-

nen polven käsistään kätevä Anjan Vappu-äidin Konnitsassa asunut isoisä **Juho Kaasalainen** tunnettiin paitsi maanviljelijänä myös mm. taitavana räätälinä. Anjan isänpuoleiset juuret ovat isänsä **Pauli Silvánin** kautta Kaukolan Koverilassa.

Näyttely on avoinna Mummon Kammarin Kyläpaikassa 3.-27.10.2011 ma-to klo 10-14. Otavalankatu 12 A, 33100 Tampere

KAARINA
PÄRSSINEN

Asiantuntijan matkassa

Karjala-lehden perinteinen

Karjalaisten pikkujouluristeily

20.-21.11.2011 m/s Baltic Princessillä

Jo 12. kerran laiva täyttyy iloisista karjalaisista. Tuuthan siekii! Mukavaa yhdessäoloa ja monipuolinen, mielenkiintoinen ohjelma. Juhlan juontaa Karjala-lehden hallituksen puheenjohtaja **Jaakko Paavola**, asiantuntijaluentoja ev **Sampo Ahto**. Tanssin tahdit takaa suosittu **Korsuorkesteri**. Risteilyllä mukana myös **Ikivihreät: Vieno Kekkonen, Pirkko Mannola ja Marjatta Leppänen**.

Lomalinja

Asiantuntijan matkassa

www.lomalinja.fi

© 010 289 8100
© 010 289 8101 ryhmät

REITTI 11: 11.15 Harjavalta, matkahuolto • 11.45 Pori, matkahuolto • 12.25 Rauma, matkahuolto • 13.00 Euro, matkahuolto • 13.10 Köyliö • 13.15 Säkylä • 13.45 Huittinen • 15.15 Forssa • 16.05 Karkkila • 16.25 Vihti • 17.00 Helsinki, Länssialama

REITTI 12: EI KULJETUSTA

17.00 Helsinki, Länsiterminaal

Tarkemmat tiedot ja varaukset:

Karjala-lehti/Tuula Eskelinen
(05) 5414 631, (05) 5414 600

tuula.eskelinen@karjala-lehti.fi

Hytti/luokka hinta/hlö	Henkilöä/ hytti	Ilman kuljetusta
Sisähytti (B-lk)	4 hlö	39,00
	3 hlö	46,00
	2 hlö	55,00
Ulkohytti (A-lk)	4 hlö	48,00
	3 hlö	55,00
	2 hlö	69,00
Lux	2 hlö	128,00
Lux	1 hlö	227,00
Suite	2 hlö	164,00
ExcSuite	2 hlö	218,00

TAPAHTUMAKALENTERI

Tampereen Seudun Vpl Pyhäjärviskerhon tarinatuokio on ke 2.11. klo 13.30 Koulukatu 12, Tampere. Tervetuloa!

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon marraskuun tapaaminen pidetään aikaisemmasta ilmoituksesta poiketen torstaina 03.11.2011 klo 13 alkaen Meri Backuksella, Latomäentie 9, 15270 Kukila. Paikka on Lahdesta Jämsän suuntaan ajettaessa heti Hollolan rajan jälkeen vasemmalla puolella korkealla mäellä. Kuullaan muistikuvia viime vuosisadan alkupuolelta ja tutkitaan kyläkirjojen kertomuksia. Lähtö Lahden torilta, Marolan kadun pysäkin tienoilta klo 12.45. Tervetuloa toivottaa - Meri

Karjalaiset pitäjä- ja sukumarkkinat la 19.11.2011 klo 11-16 Karjalatalolla Helsingissä. Pitäjä- ja sukuyhteisöt esittelevät omaa pitäjäänsä ja sukuaan sekä kauppavat omia tuotteitaan. Päivän aikana seurat esittelevät pitäjäänsä vaiheita, elinkeinoja, elämäntapaa ja seuran toimintaa. Esillä myös kansallispukuja, pitäjä-, kylä- ja sukukirjoja ja muuta pitäjiin ja sukuihin liittyvää esineistöä. Esillä on myös pitäjälehtiä. Tilaisuus on kaikille avoin ja sinne on vapaa pääsy.

Mistä löydän hyvän lahjan?

Tässä vihje: Hanki kirjapari **Kaunistu Vpl Pyhäjärveä**. osat I ja II.

Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4.

Hinta vain 95 euroa + läh. kulut. Lisätietoja ja tilaukset:

larjava@gmail.com tai 050 3425027

Saatavana myös johtokunnan jäseniltä ilman läh. kuluja

Pyhäjärvi-tuotteita lahjaksi ja omaan käyttöön
Vaakunapaitoja edullisesti esim. lahjaksi ja asukseksi yhteisiin tilaisuuksiin juuristamme kertova Vpl. Pyhäjärven vaakunapaita!

Tilaukset Kaarina Pärssinen 040-519 3036,

e-mail kaarinarparssinen@gmail.com

ja Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433,

e-mail kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi.

Aidon värillä Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvalla ja

tekstillä PYHÄJÄRVI VPL varustettua erittäin

hyvälaatuista T-paitaa löytyy joko valkoisena

tai helmenharmaana, koot S, M, L, XL, XXL.

Kappalehinta edelleen vain 12 eur/kpl,

jos tilaat 10 kpl saat ne yhteishintaan 100 eur.

Dokumenttielokuva Muistojen järvi vuosilta 1939-

44 Pyhäjärvellä, tulossa lisäpainos DVD-versiosta,

hinta entinen 20 eur.

Seuran 50-vuotishistoriikki (2007) tarjoushintaan

10 eur/kpl. Postitettaviin lähetyksiin lisätään postitus-

kulut, myös Karjalatalolta noutamisesta voitte sopia.

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry.

Pyhäjärvi-lehden seuraava numeron aineistot toimitukseen **pe 11.11.2011** mennessä, kiitos.

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö
Kotisivut: www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

VPL.PYHÄJÄRVI-
SÄÄTIÖ

Päätoimittaja:

Marjo Ristilä-Toikka
Rautasemantie 375
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Toimitusneuvosto:

Juhani Forsberg, Marja Härmä, Yrjö S. Kaasalainen, Pirjo Kiiala, Esko Pulakka, Salme Rintala ja Marjo Ristilä-Toikka.

Toimituksella on oikeus lyhentää ja muokata lehteen lähetettyä aineistoa.

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:

Toimitus, päätoimittaja Rautasemantie, Lempäälä kts. yhteystiedot vierestä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies

Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@luukku.com

Sivunvalmistus:

Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:

Satakunnan Painotuote Oy, Kokemäki

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 30 euroa/vsk.

Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 23%

Ensi vuoden
Pyhäjärvi-juhlat
järjestetään
Huittisissa
14.-15.7.2011.